

BELLPUIG

ARTÀ

PRENSA
CADA

4 AGOST 1990 N° 31 - VI ÈPOCA - ANY XXXI REVISTA QUINZENAL (150 pts.)

Els polítics no moren mai

No és una notícia sense importància la que avui recollim al nostre noticiari referida a Antoni Llaneras. Ha abandonat el CDS, el partit que ell i altres organitzaren a Mallorca a l'ombra d'Adolfo Suárez, el líder carismàtic dels centristes espanyols. En Toni sempre s'ha manifestat fidel a aquesta ideologia centrista. I és interessant el que diu perquè reflecteix una mar de fons a Artà que no s'ha de descuidar.

El partit no s'ha reunit en els últims tres anys. Això és gravíssim. Com a símptoma de desunió i com a mostra de la possible fagocitació del grup del CDS per l'altre partit de l'oposició, el PP.

És curiós que hagi rebut la invitació a participar en el nou partit Centristes de Mallorca. Curiós perquè, com és sabut, aquest partit és promogut, entre

d'altres, pel nostre paísà Josep Melià, valedor incondicional de l'actuació del grup municipal del CDS. ¿Es solucionarien les discrepàncies entre en Toni i els regidors Amorós i Obrador? Discrepàncies que, curiosament, neguen que hi siguin els regidors.

Però queda en l'aire una qüestió fonamental per calibrar si el gest personal d'en Toni Llaneras sobrepassa el caràcter d'individualitat aïllada, i per tant poc significativa. L'antic grup centrista, aquestes persones "de seny i històriques en el partit", què pensen? què diuen?. Què faran?

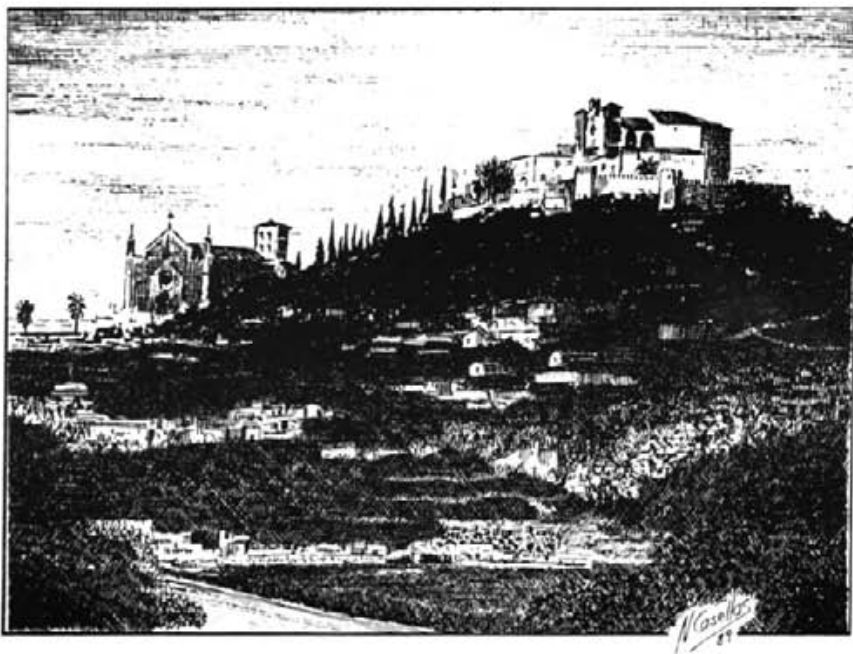
Els regidors del CDS, per altra banda, a més de negar la seva absorció pel PP es mostren molt propensos a llevar ferro a les afirmacions de n'Antoni Llaneras. "És un bon polític", diuen.

Les eleccions municipals i autonòmiques són a dues passes, com

aquell qui diu. ¿No seria convenient començar a aclarir postures i anunciar com s'ha resolt una crisi tan greu d'un partit que a Artà té dos regidors?

Salutació

Els diaris solen acceptar durant els mesos d'estiu en què els seus redactors prenen vacances, el concurs d'estudiants de Ciències de la Informació perquè hi facin pràctiques. No és exactament el nostre cas, però ens agrada poder saludar la col·laboració de dos artanencs, estudiants a la facultat de Barcelona i futurs grans periodistes. Ells han col·laborat amb un treball singular que reproduïm a l'interior. Salutacions a Maria Francesca Sureda Morey i a Miquel Piris Obrador. **Bellpuig** sempre serà vostre.

Molts d'anys

I bones festes. El temps torna a oferir-nos la gran ocasió de les festes i la possibilitat màgica de creure que hem superat i vençut un altre assalt al gran enemic que tot ho arrasa. Molt d'anys ens ho poguem recordar! Celebrem-ho que només ens en pot pervenir bé. Assaborim les festes perquè amb elles vol l'home simbolitzar la capacitat d'alegria que el caracteritza com a persona. Molts d'anys a tots els lectors, a tots els amics, a tots els artanencs.

Acceptau amb aquest exemplar la reproducció del dibuix original d'en Nicolau Casellas Flaquer que ha fet per a l'ocasió. Acceptau-lo com una mostra de companyonia i d'amistat. Venint de qui ve, no pot ser de menys.

Revista quinzenal
Núm.

Redacció i Administració:

Rafel Blanes, 10. Artà.
Tel. 835033 (contestador automàtic)
Dipòsit legal: PM 57-1969.

Redacció:

J. Adrián, J. Amorós, G. Bisquerra, S. Conesa, M. Dalmau, A. Esteva, M. Gelabert, A. Genovard, P. Ginard, S. Ginard, R. Umbert, M. Mestre, J. Morey, A. Muñoz, C. Obrador, A. Picazo, J. Sureda, S. Tous, B. Tous.

Administració:

G. Bisquerra, C. i C. Guerrero, Mª A. Sureda, A. Vives.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats.

Imprimeix: Gràfiques Llevant. Ciutat, 55. Artà. tel. 562604

Presentació de la maqueta de l'Hospital de Manacor

En un acte celebrat al saló de sessions de l'Ajuntament de Manacor, va ser presentat el passat dimarts dia 17 de juliol la maqueta del que serà l'Hospital comarcal de la zona de Llevant.

Amb l'assistència del Delegat del Govern, Gerard Garcías, del Conseller de Sanitat, Gabriel Oliver, i altres personalitats, el Batle de Manacor va explicar la història d'aquesta reivindicació i el greu impasse que a què va arribar l'any 87 davant la disjuntiva de construir el segon hospital de Mallorca també a Palma.

A continuació el Dr. Francisco Sevilla, en representació de l'Insalud va remarcar en la seva intervenció que en el transcurs de dos tres anys l'assistència sanitària a la comarca de Llevant canviaria radicalment, especialment en l'assistència primària. Va assegurar que el projecte que es presentava era el millor que ara es pot construir i que confia que sigui un model tant de construcció, com d'eficàcia assistencial.

Els arquitectes que han redactat el projecte en presentaren els aspectes essencials mitjançant la projecció d'una sèrie de diapositives.

Acte seguit el Delegat del Govern es va referir a la polèmica del 87 i va manifestar que s'havia adoptat la millor solució, que era fer-ne dos d'hospitals, començant pel de Manacor. Va destacar que es tracta d'un hospital a escala humana i que la relació de 125 m² per llit era extraordinàriament alta.

Finalment el Batle de Manacor i el Delegat del Govern, alhora, descobriren la maqueta que estava tapada amb la bandera de la comunitat autònoma i de la qual n'oferim una fotografia.

La taula de la presidència de l'acte

Les històries fosques entorn de l'Hospital de Manacor.

Darrere les cortines de l'escenari gojós en què s'ha fet la presentació de la maqueta de l'Hospital de Manacor, hi ha altres històries en la penombra de la incertesa. En el parlaments de presentació es va fer referència al dubte de si construir o no el segon hospital de Mallorca també a Palma. Es produí la famosa manifestació, en favor de fer-lo a Manacor, auspiciada, deien, pel partit en el poder autònom i a l'oposició en el parlament de Madrid. El segon hospital l'ha de fer Insalud, una competència que no s'ha transferida.

Diuen, també, que els informes tècnics i de viabilitat d'aquest segon hospital aconsellaven fer-lo també a Palma: la xifra de població, les comunicacions, la saturació de Son Dureta... eren factors tècnicament forts per a la solució "segon a Palma".

Però la idea "segon-a Manacor" va començar a ser impulsada i ben acollida, basant-se en el mapa sanitari, dissenyat entre la Conselleria i l'Insalud, que establia tres hospitals nous a Mallorca: un a Palma, un a Manacor i un a Inca.

Diuen, també, que a la medicina pri-

AJUNTAMENT D'ARTÀ

B A L E A R S

SANT SALVADOR 1990 - MOLTS D'ANYS I BONES FESTES

Opinions sobre l'Hospital de Manacor

Jaume Lull Bibiloni, batle de Manacor

"Crec que són les darreres passes per a una aspiració comarcal molt sentida, com és que la salut sigui atesa al màxim de les possibilitats actuals. Compartim tots una gran satisfacció perquè aquest Hospital, que ningú pot reivindicar com a seu exclusivament, és de tots i per a tots. Quan estarà fet? M'han assegurat que sortirà a subhasta dins el primer trimestre de 1991, això vol dir que amb la durada prevista de les obres sobre el projecte, aquest hospital pot estar a punt cap a l'estiu de 1991

Antoni Alcover Femenías, batle de Capdepera

"Era necessari, i això no ho discuteix ningú. Almanco ara ja hi ha un projecte real. Crec que la comarca s'ho mereix i és molt bo que la sanitat s'atraqui al ciutadà. Estam tots d'enhonorabona."

Miquel Pastor Tous, batle d'Artà

"La nostra comarca, tan allunyada de Palma, sempre ha patit una important marginació en qüestions sanitàries i aquest Hospital pens que omplirà un buit històric i donarà un gran servei als habitants de tota la zona. Evitarà els desplaçaments continuats a ciutat per qüestions que moltes vegades són de tràmit i proporcionarà a prop de l'usuari bona part de les atencions hospitalàries."

LES HISTORIES FOSQUES ENTORN DE L'HOSPITAL DE MANACOR (continuació)

vada no li interessava, de cap manera, un segon hospital públic a Palma, i que va fer molta pressió a Madrid a favor del "segon a Manacor". Per què aquesta por? Possiblement creien que perillava una font importantíssima d'ingressos provinents dels concerts amb la pública que no pot donar l'abast. Un nou hospital a Palma, reduiria aquests concerts, diuen que pensaven.

Diuen, també, que el govern central va acceptar la proposta "segon a Manacor" a causa de creure impossible, o electoralment catastròfic, anar en contra de l'estat d'opinió que s'havia creat. I es va afegir al carro del "segon a Manacor".

Diuen, també, que l'entesa va venir de contrapartides: l'Hospital de Manacor era una carta que jugava la Conselleria, mentre que els Centres de Salut i el "segon a Palma", són de l'Insalud. Hi haurà Centres de Salut i hi haurà

Hospital de Manacor. I el Govern Central, segons el seu delegat Gerard Garcías, té la intenció de fer el "tercer a Palma" simultàniament al "segon a Manacor". En el fons planeja, incert, el futur de l'Hospital General i del Joan March.

Diuen, també, que el "segon a Manacor" donarà un servei a la comarca, però que descongestionarà molt poc, o gens, Son Dureta, perquè el seu pes demogràfic no és tan important. De la vintena de llits que en un determinat moment hi pot haver pels corredors de Son Dureta a l'espera de trobar forat on col·locar-los adequadament, només dos o tres deuen provenir de la nostra comarca.

Diuen, també, que aquest Hospital de Manacor no tindrà tots els serveis de Son Dureta i que caldrà pensar en sistemes de trasllat realment ràpids i eficaços per a les urgències greus, com per ex-

emple mitjançant helicòpters per a malalts de coronàries, de cuidats intensius, politraumàtics...

Diuen que no tindrà especialistes permanents, sinó que estaran localitzats mitjançant aparells de recerca per ràdiotelefonía. Els metges de guàrdia seran metges de porta que avisaran els especialistes en aquells casos en què es faci necessari, que és com funcionen la majoria de clíniques privades, si no totes.

Diuen, també, que la comarca rebrà una millora indiscutible, amb aquest hospital: totes les intervencions menors, parts, i assistències no complexes, seran ateses, segurament ben ateses i molt més ràpidament, a Manacor. Si tenim en compte que, gràcies a Déu, aquestes assistències són les més freqüents, això és el que més ens ha d'importar d'aquesta història feta de rumors obscurs.

Segons el Dr. Sevilla

“El millor hospital que es pot construir ara”

L'assistència especialitzada que proporcionarà l'Hospital de Manacor serà tant a nivell ambulatori, consultes externes i urgències, com en hospitalització amb requeriments tecnològics d'Hospital General Bàsic amb Son Dureta com a hospital de referència. Això significa que no hauré de deixar d'utilitzar Son Dureta, però sí que per a la majoria d'hospitalitzacions l'Hospital de Manacor serà suficient.

Sis unitats d'hospitalització amb un total de 200 llits, una àrea Quirúrgica, Zona d'Urgències, un departament de Radiodiagnòstic, Laboratoris, Consultes externes, Hospital de Dia, Gabinet d'Exploracions Especials i Zones per a tractaments de Rehabilitació i Hemodiàlisi. Aquesta és la descripció dels serveis de què disposarà el futur Hospital de Manacor. Tot dins un edifici que tindrà una superfície de 25.000 m² que es troba en el mateix solar on ara hi ha l'ambulatori.

Aquest ambulatori quedarà integrat en el nou edifici i canviarà de funció ja que s'hi ubicarà la Direcció i Administració. El solar ve delimitat per dues línies de referència: el costat de ponent, o oest, el constitueix la carretera que comunica la d'Artà-Palma amb la d'Artà-Port d'Alcúdia. Aquesta carretera parteix del semàfor situat al costat de l'edifici de la Guàrdia Civil. L'altra línia de referència és l'accés i els aparcaments de l'edifici actual. Si traslladau aquestes referències sobre el croquis adjunt, acabareu de fer-vos una idea justa de la situació del futur Hospital de Manacor.

Segons els autors del projecte, l'eix central de l'edifici el constitueixen les unitats d'hospitalització, o sigui, les habitacions. Són aquesta secció allargada que en el croquis figura marcat amb la lletra H. A la part de ponent, és a dir, mirant cap a la carretera Manacor-Alcúdia, hi haurà les instal·lacions més complexes (números 1 a 6 en el croquis). Aquest eix d'unitats d'hospitalització, que són conjunts d'habitacions dobles amb els serveis d'assistència i vigilància, ocuparà tres plantes i estarà orientat cap a llevant, amb vistes a la carretera i a l'hipòdrom, gràcies al desnivell que presenta el solar. Al costat de llevant s'hi ubicaran dues classes d'instal·lacions. Per una part les consultes externes, amb les sales d'espera, serveis d'hemodiàlisi i rehabilitació. Per altra, aquelles més amables, dirigides a fer agradable la visita a l'hospital i que s'articularen en torn d'un "atri comercial", en paraules dels arquitectes, amb cafeteria, tendes, farmàcia, banc, entrada, etc.

A la part exterior, a part del mortuori situat en un extrem discret i apartat per crear-hi una atmosfera de recolliment, hi haurà una extensa zona verda i zones d'aparcament. Finalment cal assenyalar

que s'hi instal·larà un sistema intel·ligent de control enèrgètic.

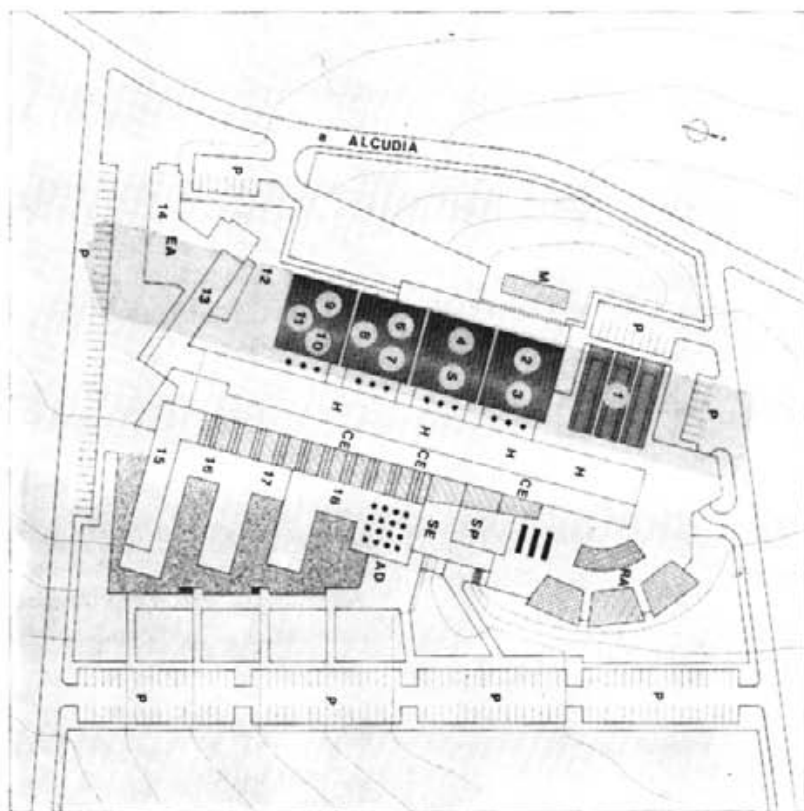
La inversió total s'estima en uns 3.000 milions de pessetes i la durada de les obres es calcula en poc més de dos anys, vint-i-sis mesos. Si, com diu el batle de Manacor, les obres es subhasten en el primer trimestre del 91, podríem suposar que a l'estiu del 93 podria entrar en funcionament aquest Hospital de Manacor.

Els autors del projecte destacaren dos punts que han tengut molt en compte. En primer lloc, la funcionalitat màxima de cada part del conjunt. Parlaren de "caos controlat", en el sentit que les activitats d'un centre d'aquestes característiques arriba sempre a tenir un volum difícil d'estructurar i que, en conseqüència, és

necessari que ja l'edifici estigui pensat amb aquesta màxima funcionalitat.

El segon punt és la intenció d'aconseguir un centre "a escala humana". Mai no és agradable la visita a un hospital, però encara ho és menys a un centre on les persones són engolides per l'edifici. Els qui coneixem Son Dureta entenem bé què és això. Per aquest motiu considerem que les dimensions del centre permetien treballar-lo per aconseguir un hospital on les persones s'hi sentin acollides.

Un examen del projecte i la visió de la maqueta fan pensar que aquests objectius podrien ser reals. Esperem que a la finalització de les obres i després d'una primera etapa de funcionament, es confirmin aquests pronòstics.

Clau d'interpretació del croquis.

1. Urgències.	10. Magatzem.	AD Admissió.
2. Hospital de dia.	11. Alimentació.	CE Consultes Externes.
3. Laboratoris.	12. Manteniment.	H Hospitalització.
4. Quiròfans.	13. Administració.	EA Edifici Actual.
5. Esterilització.	14. Direcció.	M Mortuori.
6. Paritoris.	15. Cafeteria.	P Aparcaments.
7. Farmàcia.	16. Hemodiàlisi.	RA Radiologia.
8. Arxius.	17. Rehabilitació.	SE Sales d'espera.
9. Tallers.	18. Docència, Investigació.	SP Sala Polivalent.

L'estiu ens hi convida

Esports temeraris i apassionants

Fer esport no és només practicar futbol, o bàsquet, o bicicletes, o hípica, o... sinó que també n'hi ha d'altres, més minoritaris, que tenen els seus incondicionals i que si bé no reben l'atenció dels més coneguts no deixen de tenir el seu atractiu. Un atractiu basat moltes vegades, però no sempre, en el risc físic, el perill de la pròpia vida, la temeritat gratuïta... són esports no aptes per a gent que no sàpiga trobar en la frontera de la pròpia seguretat un estímul excitant i gratificador. Com diuen ells mateixos, "hi han d'estar fets". Bellpuig s'ha atracat a aquesta gent, que són coneguts de tots, per descobrir i explicar aquestes seves aficions. I també per oferir alternatives: qui sap si qualche lector no es dirà "Mira! Això m'agradaria!" i es decideix a provar-ho. En aquest cas ja sabrà a qui ha d'acudir per iniciar-se en qualche una d'aquestes activitats. No totes són tan perilloses.

Rappel, escalada, espeleologia...

Coratge, sobretot coratge. Això sembla que és el primer que fa falta per dur a terme aquest tipus d'activitats. D'artanencs, no són gaire els qui les practiquen. En Toni Massanet, en Jaume Figuereta, en Bernat Galmés, n'Agustí Torres, en Sebastià Ferragut i pocs més, són allò que en podríem anomenar "els temeraris de les cordes". Són ben poques les parets verticals d'altures considerables del nostre terme que no hagin davallat pegant bots (rappel) o escalat amb les puntes dels dits i dels peus a força d'enginy i destresa agosarada. També són pocs els avencs i les coves o encletxes de la nostra serra i de la de Tramuntana que no hagin explorat diverses vegades. Sa Fosca, Es Travessets, S'Agulla des Frare, S'Avenc des Verro... constitueixen una extensa relació d'expedicions espeleològiques, de rappel i escalada a les

seves espatlles. I amb l'expectativa fixada en proves més arriscades com és ara el "ponting" o qualsevol altra que ofereixi una alta dosi de trepidant emoció per, un cop retinguts per la miraculosa corda, passar de l'excitació més indescriptible en la caiguda a la pau més alliberadora amb la tibada salvadora. És jugar amb foc, ells ho saben i ho temen, però ho afronten amb tot el seu risc perquè saben que la compensació és única, incomparable. **Bellpuig** fou expectador d'excepció en una petita prova que ens brindaren en exclusiva i, malgrat que no ens llançarem al buit amb ells, també ens estremirem de valent. Ens digueren que la sang freda és tan indispensable com la corda que els sosté, com el mateix arnès. Que cal aprendre'n amb gent que ja en sàpiga i practicar-ho sempre acompanyat. Que el material ha d'estar en òptimes condicions, així com també la forma física, i nosaltres sospitam que, malgrat pertanyin a l'espècie humana, s'entenen amb les aranyes i els aucells...

Pesca submarina i submarinisme

Són gairebé una dotzena d'artanencs els qui practiquen aquest esport al llarg de tot l'any. Iniciats sota el mestratge de l'amo en Pere d'Es Campet, que fou el precursor cap allà els anys cinquanta, en Jaume Cremat, en Miquel Escarrinxes, en Manuel Marín, en Miquel Sarasate, en Gabriel Ferriol, en Biel Sureda, en Joan

Llabrés, en Seraffí Ginard... són alguns d'ells. Estan federats a dos clubs externs (el Perles de Manacor i Es Pi de Cala Millor). Pesquen tot l'any, per la qual cosa compten amb els corresponents equips: un d'hivern, un de mitja temporada i un d'estiu. Aquests, afegint-hi les escopetes i els suplementos necessaris, es poden obtenir per una quantitat entre cent i cent-cinquanta mil pessetes. Solen anar per tota la costa del llevant (Cala Bona i la península d'Artà, sobretot) encara que per tot -ens diuen- el peix va escàs i s'ha fet endins a causa de l'empobriment dels alguers i pastures afectats per la contaminació de les aigües. Algunes espècies, com la cranca i la nacra, ja no es troben pràcticament enlloc. Per a alguns, com és el cas d'en Miquel Escarrinxes, no suposa massa problemes ja que arriba a pescar a 35 mts. de profunditat. Per a a alguns és un esport. Per a altres és una forma més de degradar el medi aquàtic i les espècies que l'habituen.

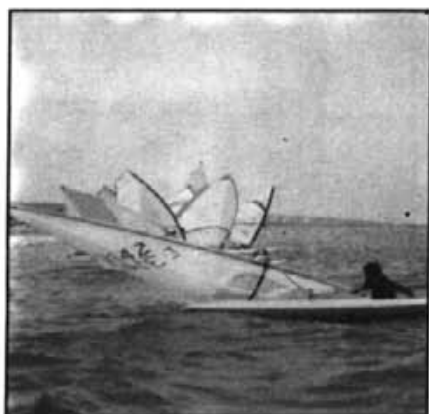
Pel que fa a l'aprenentatge dels qui s'inicien en aquesta modalitat, cal recomanar prudència, i reconèixer els propis límits. Els qui el practiquen, consideren que l'altra modalitat, el submarinisme, amb botelles d'oxigen, comporta molt més risc per allò dels períodes de descompressió. N'Agustí Torres practica aquesta modalitat lligada a la seva professió i passió per la fotografia, mentre que d'altres, com en Bernat Galmés, en Toni Massanet..., és decanten per l'espeleologia submarina. Tots ells, però, consenten córrer aquest risc per tal de poder contemplar els encants dels magnífics fondals sota l'aigua.

Windsurf

Malgrat durant l'estiu molts d'artanencs, uns joves i altres no tant, practiquen el windsurf, la majoria ho fan com a una més de les activitats d'esplai en temps de vacances. En arribar el setembre, però, el nombre de practicants es redueix progressivament i, entrada la tardor, només resten els qui, avorrits de veure que el vent només bufa de xaloc... si bufa, esperen ansiosos les nortades i mestralades dels mesos més freds. Aleshores només són mitja dotzena de windsurfistes àvids de ventades i temporals. Els autèntics gregaris de les posts envelades que repton les onades a força de salts i revolts amb

l'ajut del vent. En Jeroni Verger, en Pere Ginard, en Jaume Caballero, en Toni Massanet i companyia ja la saben llarga: si bufa de nord, cap a la platja de Muro, si bufa de ponent, cap a S'Arenal, i si bufa de mestral, cap a Sa Canova o Son Serra. Practiquen la

modalitat "fun", que es practica amb una planxa petita (2'50 de llarg) i molt lleugera (7/8 quilos). L'extensió de la vela (4/6 m+) depèn del vent: amb poc vent, vela grossa, i petita si bufa fort. El material, com en la majoria dels esports nàutics, és bastant costós (unes 200.000 pts. l'equip complet per a tot l'any) però és imprescindible comptar amb el necessari a fi d'eliminar imprevists desagradables. No basta amb un bon equipament, sinó que és necessària la bona preparació física i el suficient instint de supervivència per poder afrontar, en mig del temporal, una possible ruptura del material o un defalliment o

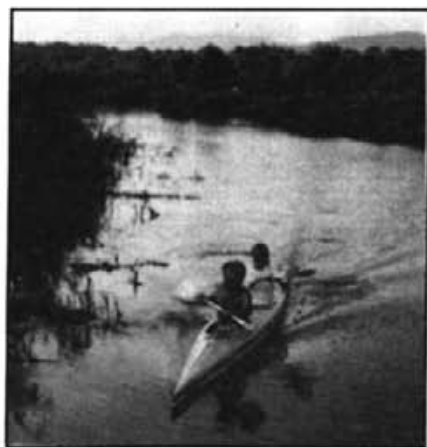
accident del propi navegant, ja que amb ventades de força 5 o 6 i mala mar el risc sempre és a l'aguait. No cal dir que les sensacions que s'experimenten són també intensíssimes i si a això, com ens diuen ells mateixos, hi afegim el mèrit que suposa anar-se'n a fer windsurf devers mitjan gener quan tothom s'escalfa al braser de ca seva, l'atreviment encara és més gran.

Aeromodelisme

Finalment, per a aquells que no es senten atrets per les emocions fortes i trepidants, sempre queden alguns recursos, en aquest cas ben curiosos i atractius. Ens referim a l'aeromodelisme, hobby pel qual han optat en Jaume Caballero, en Xisco Claret o en Julià Massanet. Fa prop de mig any que s'hi dediquen i cada cop veuen més clar que les claus per a practicar aquest bell entreteniment són bàsicament tres: temps per dedicar-s'hi, precisió de relotger i, sobretot, moltíssima paciència. La feina de muntar l'avioneta, preparar-ne el motor i dominar l'aparell de control d'una petita aeronau que pot arribar als 90/100 km/h suposa moltes hores de dedicació. Un petit error a l'hora d'enlairar-la, però, pot fer esvotar la feina de mesos i mesos. Això és el "risc" d'aquest esport, risc que només es pot rebaixar assessorant-se amb algú que ja domini la tècnica ja que si no la paciència pot arribar als seus límits.

Piragüisme

Si no us atreviu amb cap de les activitats exposades i optau per un esport més tranquil i menys arriscat podeu provar amb les piragües. N'hi ha d'individuals i de dobles, i per Artà cada cop n'hi ha més que s'hi engresquen. Quan la mar està tranquil·la els podreu veure passar remant per qualsevol cala del nostre terme a velocitats realment sorprenents. El risc està en no trabucar l'embarcació, cosa que, si passa, suposa una panxada només de remolcar-la fins a la vorera. N'hi ha, però, que no els basta passejar quan la mar els ho permet, sinó que esperen que aquesta s'aixequi un poc per ficar-s'hi a sortejar les onades a cops

de rem i esquenades. Tal és el cas de coloniers com en Biel Riutort, en Miquel Garrit, en Pep Pesset i companyia. Els artanencs, que són més nombrosos, encara no són tan agosarats. El cost d'aquestes embarcacions tan peculiars oscil·la entre 60.000 i 100.000 pessetes, segons les places i els accessoris. I a aquells que troben la mar massa gran, sempre els queda l'opció de navegar per Na Borges o per l'Estany de Canyamel. Tot són gusts.

**RADIO ARTÀ TORNARÀ COMENÇAR
A EMITIR A PARTIR DEL SETEMBRE**

**ALS INTERESSATS EN FER UNA PROGRAMACIÓ
A RADIO ARTÀ, SE'LS CONVOCA A UNA REUNIÓ
PEL PROPER DIA 23 D'AGOST A LES 21 HORES.
ALS LOCALS DE RADIO ARTÀ.**

VOS HI ESPERAM !!!

Com és bo de veure, les possibilitats d'entreteniment són diverses. I el temps més adequat és, sense dubte, l'estiu. Durant les vacances, en els caps de setmana, o en els capvespres llargs del temps de la calor és el moment indicat. Hi ha molts d'artanencs que s'hi han abocat amb vertadera passió que, en alguns casos, ens pot per feredat només de pensar-hi. No siguem tan innocents: si no hi trobassin gust, no s'hi dedicarien. La recerca d'aquesta satisfacció, o millor, trobar-la en l'exercici d'una activitat com qualsevol d'aquestes serà, fora cap classe de dubte, una autèntica troballa per a qui estigui àvid de sensacions gratificants. Precaució en l'aprenentatge: serviu-vos dels qui ja hi tenen pràctica, però demanau-los de parer i comprovareu quin guster que passen.

Toni Massanet, a duel amb el risc

Si heu llegit el treball dels esports temeraris us haureu fixat que en molts d'ells hi figura un mateix practicant, en Toni Massanet. Clarito, Metxo, Maieta... i Oliveta: el rei audaç del perill. Windsurf, vela, rappel, escalada lliure, espeleologia, submarinisme... qualsevol esport d'aquest li va bé mentre no el facin córrer darrere una pilota. Ja de petit, sempre l'han atret aquesta mena d'activitats que molts mai no s'atrevien a fer. Per a en Toni, en canvi, practicar-les ha esdevengut un hobby quasi imprescindible i, segons diu ell mateix, relaxant i tot.

Bellpuig. - ...i la dèria per a aquest esports, quan començà?

Antoni Massanet. - De ben jove. Amb catorze anys ja pegava bots amb una moto de cross per ses Escoles, i no és que el futbol no m'agradàs, però així com passava el temps veia que no estava fet per mi això de córrer darrere una pilota.

B. - I per què aquesta mena d'esports, i no d'altres més majoritaris i assequibles i... més barats?

AM. - No ho sé ben bé. A mi els jocs d'equip no m'atrauen gaire, m'estim més afrontar activitats més individuals malgrat que suposin un risc o siguin més dificultoses, aquí és on realment hi ha al·licient. Això de barat o car és relatiu. És veritat que per fer aquests esports és necessari un material costós i cal fer algun sacrifici per començar, però aquests esports són minoritaris i la majoria dels qui els practicam ens coneixem. Es tracta d'amanyar-se el material, tenir-ne cura, aprofitar possibles gangues, baratar gènere, anar un poc viu amb una paraula.

B. - I això de penjar-se amb una corda en una paret, amollar-se dins un avenc o submergir-se a cinquanta metres de profunditat, que no és molt arriscat?

AM. - Home, és clar. Comporta un

cert risc, però a la vegada compensa moltíssim, fins i tot relaxa i és ideal per desconnetar-se de la rutina habitual. Les sensacions que s'experimenten són indescriptibles, molt intenses en qualsevol d'aquests esports. El secret està en ser conscient de les teves pròpies possibilitats i comptar amb el material necessari, això és molt important per un com jo que n'ha après per ell mateix a força de provar-ho...

B. - Vols dir que has estat autodidacte en tot això?

AM. - Com t'he dit abans, un cop enrolat dins aquest món coneixes molta gent, et fixes com ho fan i després la pràctica va de compte teu.

B. - Durant l'hivern rappel, espeleologia, escalada lliure... i durant l'estiu?

AM. - Aquests esports són de tot l'any i en l'estiu es poden seguir practicant perfectament, però amb la calor que fa la mar estira més que la muntanya. Durant l'estiu faig molt de windsurf amb els companys i, sobretot, vela amb el catamarà.

B. - I amb tanta activitat d'aquest tipus, no has tengut mai cap denou?

AM. - Res d'important. Cops, fregades, qualque torçuda... i moltes panxades de cansament, per això et dic

que cal estar ben preparat físicament i practicar amb constància.

B. - L'avantatge de viure a Artà, deu ser important per a la pràctica d'aquestes activitats...

AM. - Sí, amb això tenim molta sort. Tenim la mar molt prop i també les muntanyes, parets altes i molts d'avencs. Només ens manca una cosa...

B. - Quina?

AM. - Que durant l'hivern faci neu per poder-hi anar a esquiar.

B. - O a fer-hi surf...

AM. - Ben aviat n'aprendria.

GERALD VINCENT

escola d'idiomes
NINS I ADULTS

- * ANGLÈS, FRANCÈS, ALEMANY
- * RECUPERACIÓ I REFORÇ D'EGB, BUP I COU
- * ANGLÈS A ANGLATERRA

(CURSETS ESPECIALS D'ESTIU)

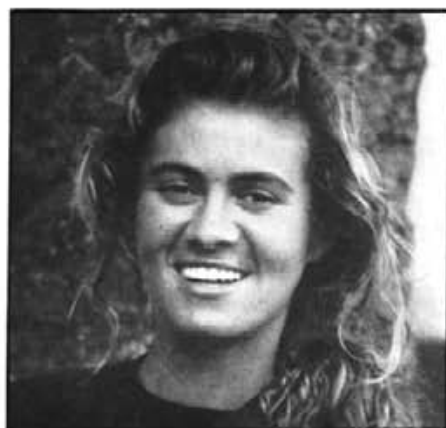
POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Av. Ferrocarril, 33 - ARTA

Para avisos y preavisos: Tel. 56.30.96 56.39.34

Nocturnos y festivos.

Com es presenten les festes de Sant Salvador?

Mª ANGELS SUREDA SALAS

Molt bé. A mi el que més m'agrada són les verbenes i les exposicions. M'agrada l'art i per les festes sempre hi ha moltes exposicions i bones. Jo les visit totes. Trob un encert que les verbenes siguin populars però per ventura n'hi podria haver alguna amb un conjunt més conegut, de més renom. I pagant; però així com es fan m'agraden molt. Trob que hi ha molta animació i això a mi també m'agrada.

ANTONIA NEBOT FUSTER

Jo no veig gran cosa perquè les pas fent feina, però enguany es presenten molt lluydes. Com a diversió el que més m'agrada són les verbenes. Crec que les festes d'Artà són les millors de la comarca, d'un bon tros. És on hi ha més gent i més trull. Crec que faltes coses per als nins més petits. Tot l'any estan un poc desatesos i les festes haurien de rescabalar-ho. També m'agraden els vespres al carrer Ciutat.

Mª MAGDALENA FORTEZA NEGRE

Beníssim. A mi m'agraden per la marxa que du la gent, que en du moltíssima, molta més que a altres llocs. El Dorado, les verbenes... hi ha molt d'ambient... de tot i molt. Enguany m'ha cridat l'atenció això del futbol femení. No és que hi prengui part, però ho trob curiós. Jo hi particip molt a les festes, i totes les meves amigues. Lligar? Jo ja he lligat però en general són unes bones festes per lligar, sí.

CAROLINA GUERRERO DELGADO

Les festes d'Artà m'agraden molt perquè tothom està molt unit i que sap a que a Artà hi ha molta marxa, que cada vegada va a més. Són distintes a altres llocs. No fan falta grups famosos perquè la gent fa festa sense necessitat d'aquests grups, necessaris a altres bandes per estirar-hi gent. M'agrada que cada dia hi hagi festes i entreteniment. No hi falta res, a més són molt originals, enlloc les fan tan bones.

CATALINA FERRER DONOSO

A mi el que més m'agrada són la comèdia, les verbenes i els concerts; però el problema és combinar-me la feina amb les festes. Enguany, de totes maneres, m'ho he organitzat bé. Crec que hi hauria d'haver una verbena amb conjunts bons, d'anomenada, malgrat fessin pagar una bona entrada. Jo no llevaria res, d'així com es vénen organitzant. Tot m'hi va bé. Participar? Jo som més bé espectadora.

ANGELA MARIA FERRER

El que més m'agrada són els actes en què hi participa molta gent, com la gimkana... Jo? No, no som massa participativa, m'agrada més veure-ho. Jo no crec que faci falta dur artistes de renom, perquè a Artà l'ambient el fa la mateixa gent, i se'n fa molt, d'ambient. Combín la feina amb les festes agafant alguns dies de les vacances. De totes maneres jo faig jornada seguida fins a les tres.

La fal·lera hípica (III)

Avui tenim la tertúlia amb dos vells aficionats que ens poden contar vivències molt antigues "Jo me'n record bé, de les primeres carreres que es varen fer a Artà. Va ser l'any 21, quan dugueren es tren". És l'amo en Miquel Gil Estarellas, Bo, de 79 anys qui ens ho conta. Amb ell l'amo en Montserrat Santandreu Gil, de Sa Torre, de 77 anys. Ens acompanyen en Toni Petaca i en Magí Sua. I en Tià Tianova, que se'n recorda de com s'escrivien aquells noms d'animals estrangers. I en Tomeu Nonga també passa i s'atura una estona. Som a la terrassa del Gran Via i han tocat les dotze.

Bellpuig.- Contau-mos quins eren els primers cavallistes forts.

Montserrat Santandreu Gil.- Hi havia en Joan Terres, en Toni Creuveia, en Joan de Sa Canova, en Pep de Sa Jordana... i altres. Quan jo era al·lot inauguraren l'hipòdrom de Manacor. Me'n record dels bons cavalls que hi corrien... **Mirisqui, Bonesport,** que estirava una galera... i els d'aquí: en **Trinon,** que era d'en Garrit, n'**Estrella,** que era del meu cunyat, en **Trenta de Ca'n Simoneta...**

Miquel Gil Estarellas.- En **Grillon,** que era transportat. N'hi havia molts de transportats. En Rai va dur n'**Omeara,** que era un cavall gros, gruixat, pareixia més afrancesat que de carreres. Què és afrancesat? Són aquells cavallots que tenen les anques xapades...

MSG.- I en **Vilandro, n'Athos...** animals francesos; però esclafats, espenyats i aquí encara els feien córrer, o per sementals.

MGE.- El més antic dels que dugueren a la parada era en **Ravel,** que era un cavall rus i tenia tres anys. Tots els seus fills, com en **Grillon, n'Estrella** mateixa que hem dit, la mare d'en **Safo...** tots varen ser bons. O sigui que la raça estrangera fa estona que hi és, per aquí. Però les egos, que eren mallorquines o maoneses, no ho eren de tot, fines, i no acompanyaven.

MSG.- Altres eren **Divisia, Usglasar...** de l'amo en **Toni Rai,** i na **Divette,** d'en **Pere Rai,** el seu fill, que ja és més moderna. Hi ha hagut molts de cavalls francesos.

MGE.- El dia de Sant Antoni, a la covalcada, n'hi havia un esplet d'aquests cavalls francesos. A **Son Fortè** en tenien dos de bons, americans, en **Santjean** i en **Quebec.** Eren animals com en **Petronio,** molt ràpids.

MSG.- En **Petronio** era italià i també n'hi hagué molts d'italians. Me'n record de quatre bons: **Giutti, Eletrico, Simismo** i **Titan.** Els va menar en **Romeo Sala,** de **Pula.** Ja eren cavalls vells. Això ja era després del moviment. I n'**Obrago,** i en **Petronio,** que va tenir el rècord d'Itàlia fins fa pocs anys. Era un cavall molt ràpid, però no tenia resistència.

BELLPUIG.- I de les carreres, què podeu dir?

MSG.- A Manacor corrien tot l'any els diumenges fins per Sant Jaume. Després tornaven partir pes setembre. Aquí, carreres només en feien per Sant Salvador, però cada dissabte hi havia corregudes.

MGE.- Cada dissabte? Cada dia! Quan venien al poble, o se n'anaven, s'esperaven i es provaven. L'amo en **Pep Monget,** que estava en es Sementeret, els guanyava a tots amb una mula que corria

tant que a vegades no se sabia aturar i anava a voltar a sa Mataroja. Fixa't si es feia avall! A Manacor corrien amb el cabriol de passeig, però quan la veren córrer varen dir "Ca! Aquesta mula no pot córrer amb noltros, mos guanya massa bé!" i la feien córrer amb el carretó, i encara els guanyava a tots! Va fer una carrera amb un d'en **Julianet** i li guanyà bé. No tenia rival.

MSG.- Però les carreres només eren per Sant Salvador. Els dissabtes, quan compareixien a la vila també l'hi donaven.

MGE.- Les primeres carreres varen ser el 21, quan vengué es tren. Va ser el primer hipòdrom permanent de Mallorca, abans del de Manacor. Varen ser unes carreres fantàstiques. Com aquell qui diu, no havíem vist córrer mai dins una pista.

MSG.- Les bísties no s'aturaven de

INSTAL·LACIONS

m. *mascaró*

Avinguda Costa i Llobera, 34-B

tel. 56 27 10

ARTA (Mallorca)

S'OFEREIXEN FEINES DE:

CONSTRUCCIÓ I DECORACIÓ

DE JARDINS

Joan Llabata Morey

Plaça Conqueridor, 8.

fer feina, llevat de qualche animal d'aquests transportats, vells. I si volien anar a córrer a Manacor, hi havien d'anar a peu. N'hi havia que hi corrien dues carreres. I tornaven a peu! I per tornar encara feien més via. El que anava davant penjava una branca darrere el carretó per omplir de pols els que anaven darrere. Es provaven i així tenien més mal de fer passar.

BELLPUIG.- M'han dit que en féreu una de bona, de carrera...

MSG.- Sí, fotre! Un dia vaig anar a posar-me les dents noves a damunt can Papa, que hi venia en Jaume Murta, un dentista de Manacor, son pare del gendre d'en Joan Sacristà i tio d'en Miquel Murta. Les me vaig posar i vaig partir cap a Manacor a córrer. Me'n vaig dur un botifarró per dinar pes camí, però no m'anava bé. Jo no tenia cabriol i me'n deixaren un de petit i només tenia por que l'egua no hi pegàs. Però bé. La meua egua tenia molt de caràcter i no podia consentir que li passassin. A un revolt, li passen, i ella s'enfada: pega potada en es cabriol i se veu que es va assustar fort, i parteix com un llamp!. Jo no la podia aturar, per fort que estiràs. Li cridava "Ou!, ou!" i no res. Però amb un "ou!" d'aquells me cau es barram. Res, la bístia no es va aturar fins que va pegar per una paret i es va ferir. La curàvem, amb el manescal, i vengué un guàrdia civil i em diu "Això és vostre" i eren les dents!, que les havia vistes caure i les va anar a recollir. Quina carrera! havia corregut el doble. I després, a peu cap a la vila.

MGE.- I feina tota la setmana: sínia, batre a l'era, llaurar... no tenien vacances, llevat de quan plovia. I si quedaven a la païssa era pitjor perquè tenien una pujada de sang. No els anava bé estar quieta.

BELLPUIG.- I què menjaven?

MSG.- I de tot... verd, civada, faves... no els donàvem vitamines, no. Ni pomes, ni carxofes.

(Aquí intervé en Magí Sua, i els diu que ho diguin tot, i fins i tot els recorda algunes dietes i atencions)

MSG.- Bé, també hi havia un extraordinari: ous amb sucre per poder respirar més bé, ciurons, però no gaire, qualche botella de mistela, qualche poalet de llet. Havien de ser bons animals per menjar d'això!

MGE.- Per preparar-los feiem una bullidures d'ulls de mata, d'ullastre, de romaguers, de romaní... amb sal i vinagre. Bullia dues hores i tornava espès i negre. Posàvem les cames de la bístia dins una brullola, una després de l'altra, i les estopejaven, per reforçar. Si no les estopejaven aviat s'acartonaven. I argilar... amb pols de teulera mesclada amb vinagre fort, un ou i sal els untàvem les cames i ho duïen tres dies.

MSG.- Els cuidàvem més que a les dones! Malalties? atacs de sang, un còlic... com ara. Si tenien asma els duïen a Menorca i es curaven. N'Israel, que era d'en Xesc des Vidrier l'hi dugueren i va fer-hi bones carreres. En canvi per aquí no marxava. En Butler li va fer una cançó, a en Xesc:

En en Xesc d'es Vidrier,
qui té tanta de xerrera,
li tocarà anar a darrere
es temps que jo correré.
Jo sempre li guanyaré
perquè ell té una somera.

MGE.- D'en Pere Buc no n'hem xerrat, i era bo. Tenia na Lucera. Cada dissabte era dels primers a les corregudes. Que a on es feien? Per tots els

camins, però sobretot a dos. El camí de sa Torre i, no tant, pel camí de Sos Fuies. Els dissabtes, quan tornaven al poble, s'esperaven i es provaven.

MSG.- Per Sant Antoni, a sa covalcada, també feien carreres. N'hi havia que les se tenien i durant la covalcada corrien, sense fer cas de la gent, que s'havia d'espavilar quan se passaven. Tota la setmana se'n parlava, de les corregudes del dissabte. Hi ha hagut gent que s'ha enemistat de per vida per una carrera d'aquestes. Això des cavalls se du dins sa sang, i és per demés.

Han tocat la una i xerrant de cavalls no se'n recorden de la gana; però és hora d'anar a dinar. Quedam per un altre dia tornar-hi. "No acabariem mai, noltros, de xerrar d'això!". Ja ho han dit, que es du dins la sang.

Joyeria VIKY

RELOJERIA * PLATERIA

Carrer de Ciutat, 16 - Teléfono 562263

ART A (Mallorca)

MOLTS D'ANYS

Per les festes, Molts d'anys!

Antònia Torres Salas, nascuda el 1892.

La podeu trobar per Costa i Llobera, o pel carrer de Son Servera, o que pren alè dalt de la Costa d'en Tomàs, o asseguda al pedrisset de Sa Residència, o a la terrasseta de Can Jaumí, al final de Rafel Blanes, que és on la trobarem nosaltres i la retratarem. O per l'institut, la gran Via, la casa Ford, diu ella, o als pins del tren... cada dia fa la volteta. Parteix i torna al carrer Careta, on viu. Una amiga que veié la foto que il·lustra aquesta entrevista va dir "Oh! jo la veig passar, aquesta dona!". Aquesta dona, a l'estiu, surt tard a passejar "perquè fa massa basca" i fa la volteta més curta, que és la que hem dit. A l'hivern es fa més enfora i, qualche pic, puja a Sant Salvador, i arriba fins allà deçà de Na Caragol, o guaita a Son Taitet, o pren camí de Ses Païsses... una dona revetlera, fora dubte, i bona cuinera que s'ha guanyat ocupar la secció de "La Recepta de...". Qualcú es pot demanar per què avui duim a les pàgines d'entrevistes de **Bellpuig** aquesta dona que, en tot cas, hauria de figurar a aquesta secció tan ben acollida pels nostres lectors que es diu "Les Caminadores". I és que ens guardàvem un detall. Aquesta dona, na Tonina Cunia, és la persona més vella del poble d'Artà.

Antònia Torres Salas. - ...vaig néixer a Artà dia 31 d'octubre de 1892, o sigui que, si seguisc així, l'any sant del 92 en faré cent.

Bellpuig. - Antònia, Maria Antònia o Antònia Maria?

ATS. - Tonina Maria, però no ho vaig saber fins quan tenia prop de seixanta anys. Jo de sempre m'havien dit Tonina i per santa Teresa del cinquanta-dos varen dir d'arreglar els papers per cobrar i va resultar que els papers del naixement deien que jo era Antònia Maria; però sempre m'havien dit Tonina.

B. - Per enfitar-ho més resulta que a l'Ajuntament figurau inscrita com a Maria Antònia i aquesta menció honorífica del Club de Tercera Edat va dirigida a Maria Antònia...

ATS. - No sé per què. Ja vos he dit que som Tonina, o sigui, Antònia...

B. - Digau, quan vos n'anàreu a ciutat?

ATS. - El darrer dia d'agost de l'any que n'havia de fer 21. Mu mare m'hi va acompanyar, i això que ells no ho volien i després estaren mig any a xerrar-me. Vivíem allà on ara és el bar Gran Via. Jo, amb una senyora, havia estat a ciutat i m'havia agradat tant que vaig decidir anar-me-n'hi.

B. - Com era la ciutat aleshores?

ATS. - Figura-vos! basta dir-vos que estava tota tancada de murada i que només hi havia les portes obertes. Jesús, com ha canviat!

B. - I, en contra del parer dels vostres pares, on anàreu?

ATS. - Jo me n'anava llogada de teta a ca la mare de don Toni Planas, que nomia Carme Hevia Maura i que era neboda de don Gabriel Maura, de don Miquel Maura, de don Toni Maura... jo els vaig conèixer

tots, els Maures. La senyora, que era una de les germanes, s'havia casada amb don Vicenç Planas, metge, i era a punt de tenir el primer fill, don Toni, que després, amb els seus germans, farien la Clínica Planas. Quan jo hi vaig anar vivien darrere la Llonja.

B. - Vos va agradar la ciutat?

ATS. - Ja vos he dit que el primer pic que hi vaig anar ja em va agradar molt. I encara m'agrada molt. M'emmalalteix sentir parlar de Palma i no poder-hi anar! Fixau-vos que a les meves amitats els he dit que no em telefonin perquè no sé què em fa pensar en ciutat i no poder-hi anar.

B. - Però, i per què vos agrada tant Palma?

ATS. - No ho sé, ni ho he sabut mai, però sé que m'agrada molt... de sempre. I això que els primers quatre anys gairebé no podia sortir.

B. - Ens han dit que coneixeu el batle actual...

ATS. - En Ramon? Va néixer devora ca meva, erem veïnats. Era un nin molt tranquil que no jugava mai pel carrer, en canvi la seva germana era més truiosa. Jo conceixia molt sa mare, érem molt amigues...

B. - Sou la teta de don Toni Planas...

ATS. - Sí. Anàvem a passejar pel Born. Fins a les set estava obert per a tothom, soldats, criades... però a les set tothom havia d'escampar perquè de set a onze era l'hora dels senyors. Posaven cadires i començava el passeig. Jo era l'única de les tetes que hi anava. La senyora presumia molt de mi, em feia anar de vint-i-un botons vestida de pageseta. Allà duia cada dia allò que aquí només em posava per Sant Salvador. Tothom tenia enveja de la meva senyora, amb aquella pageseta tan garrida... que era jo.

B. - I vàreu fer de teta fins...

ATS. - Quatre anys. Com que no volia fer

de cambrera, sinó de cuinera i a Can Planas la plaça estava ben ocupada, me'n vaig anar a ca uns altres senyors, a Can Vidal, que vivien a Santa Catalina. Tenien una fàbrica de tapissos i estores, amb 300 o 400 persones fent feina. Havien fet la fortuna a Amèrica. Després anàrem a viure a So N'Alegre, devora la mar, el passeig marítim d'ara... Jo sempre cantava, fins que el senyor va comprar una ràdio a Can Cabot; una de les primeres... i jo em vaig aturar de cantar perquè ja cantava aquella ràdio. Tots l'escoltàvem! Me'n record de quan va venir el primer avió, un hidro. Jo vaig agafar la barca dels senyors i a rem vaig anar a veure'l de prop i em vaig ficar dins la cotxeria, que era enorme. Vaja, si el vaig veure de prop! La cambrera venia amb el seu bergant i tenia tanta de por que no ens trobassin que discutiren i es baral·laren. Per afegitó vaig encallar la barca i com que els de l'hidro no em volien tirar una corda i estirar-me, vaig dir "Ara ho veuràs, si m'aidaràs o no!" i vaig fer d'empènyer la barca posant el rem a l'avió. Tot d'una cridaren i quan venen que no anava de berbes, em tiraren la corda i vàrem sortir. Bona era jo, de joveneta!. Aquells senyors muntaren una fàbrica a Sineu i sempre volien que els dissabtes hi anàs amb ells. Passejàvem per tot Mallorca i dinàvem per tot. Fins que em vaig cansar, perquè tengueren tres fills i tots volien dormir amb mi i jo n'estava cansada, de tanta al·lotècia...

B. - I tornàreu a Can Planas...

ATS. - Sí. Jo ja els conceixia i sabia que m'hi camparia bé, per això quan em digueren que la plaça de cuinera podia ser per jo vaig dir que sí tot d'una. Hi vaig estar fins al primer mes de guerra. La senyora havia tornat un poc revenissa i un dia ens vàrem discutir i no vaig consentir que

davant ningú em fessin un mal paper. I me'n vaig anar.

B.- I a on, aquest pic?

ATS.- A Can Darder, però ja no hi vaig voler anar llogada. Ja n'estava farta d'estar llogada. Aleshores el meu germà ja tenia casa i els vespres me n'hi anava. Sempre de cuinera. I no a Can Darder, només, sinó que anava a moltes cases de senyors, a fer dinars. I així, fins que vaig cobrar la jubilació.

B.- I quan tornàreu a Artà?

ATS.- Jo no volia venir, perquè a ciutat m'agradava molt; però quan va morir la meva germana Catalina, i jo tenia 90 anys, vaig fer un pensament i vaig decidir venir a viure a Artà.

B.- Com anau de salut?

ATS.- Molt bé, tenc molta salut. No em queix de res, puc menjar qualsevol cosa. Dorm poc, molt poc, però això ha estat sempre. Quan tocaven a Can Planas jo al primer toc ja em despertava i avisava el senyor. Un pic, no fa massa, m'hagueren de tallar el dit gros d'un peu i el galindó, perquè s'inflamà i no hi havia manera. Un altre dit partia igual, però em vaig recordar que un dentista m'havia dit que jo tenia la saliva com a de sulfuman i vaig començar a posar-me'n pel dit i la cosa és que es va curar. He tengut coses petites, una mica de ciàtica, poca força als dits...

B.- I aquestes passejades que feis?

ATS.- M'agrada molt caminar, mirar els corrals i els jardins. I a més em va bé. Ara amb tanta calor no faig les voltes tan llargues, però cada dia surt. Volteig, i a vegades prenc un carrer a veure on pega. Qualque pic em perd, però tresc fins que trob un carrer que conegui. Ara fa un mes que no hes estat a Sant Salvador, fins que no es refresqui un poc... Fa molts d'anys que camin. Primer feia quatre hores de passeig cada dia.

B.- Com és que no vos heu casat?

ATS.- Perquè no. Vaig festejar un any, el germà d'una de les cambres, que estudiava molt i sempre era a Madrid o a

Barcelona a examinar-se; però un pic a Madrid es va morir. Tenia una foto amb ell i la seva germana, i ella la me va demanar i em va fer no sé què perquè em va dir que ella no en tenia cap del seu germanet... Jo la hi vaig donar. També podria ser viuda d'un militar, que va insistir molt, però vaig pensar que em volia per fer de criada i jo no ho volia ser. I un altre que em va demanar, que era amic del meu germà, però em feia molt més jove del que era i quan va saber que ja tenia 80 anys fets se'n va adonar del seu error: creia que jo era més jove que el meu germà!

B.- No tenir fills, no haver d'aguantar home... això vos deu haver anat bé per viure tant i amb tan bona salut...

ATS.- Jo no ho sé. Jo sempre he estat bé així i mo em queix de res.

B.- Viviu contenta?

ATS.- Ben contenta, però perquè tenc salut. M'entreten amb la televisió, llegint revistes i passejant... A mi em cuida una família d'aquí davant i hi vaig a dinar; però també feineig per ca meva, em faig el sopar...

B.- I què farcu en fer els cent anys?

ATS.- Ell jo no sé si hi arribaré! Que sí? Idò mirau, només deman salut i que Déu em guard l'enteniment, més que la vida.

Fins fa dos dies, com aquell qui diu, anava a la perruqueria cada setmana, i es tenyia els cabells blancs. Diuen que una metgessa la va visitar per la ciàtica i quan li digueren que tenia més de noranta anys, no s'ho creia. Fins que va comprovar la data de naixement a la cartilla... I cada dia la seva volteta. I el cap ben clar. Al llarg de la conversa ha anat enfilant dates i dates exactes: si dia 4 d'abril de 19... que era el dia de Pasqua, que si el dia tal del mes tal de l'any tal..., que si a Can Darder, que s' la fàbrica de Sineu, ... de tot se'n recorda. I no hi ha qui l'aturi, en haver encetat la xerrada! Que li agrada de molt, conversar! Es lamenta que ja no té l'esperit tan sandunguer i falaguer de joveneta, però Déu n'hi do, la vitalitat que exhibeix...

I que per molts d'anys, madò Tonina!

millor
Telex 69565 VGOR E GAT 820

Calle Binicanel·la, 12 ☎ 585515/52 CALA MILLOR
Carretera C/la Agulla, 19 ☎ 564017 CALA RATJADA

TARIFAS SOLO AVION INTERNACIONALES

COPENHAGUE..... 52.900 pts
PARIS..... 32.000 pts
ROMA..... 27.000 pts
LUXEMBURGO..... 21.000 pts

DUSSELDORF..... 19.000 pts
LONDRES..... 25.000 pts
MANCHESTER..... 28.000 pts
ATENAS..... 21.900 pts
ESTAMBUL..... 25.500 pts
TUNEZ..... 41.150 pts
ROMA..... 13.900 pts
VIENA..... 15.900 pts
SANTO DOMINGO..... 64.900 pts
BUENOS AIRES..... 116.350 pts
NUEVA YORK..... 59.900 pts

VIATGI MILLOR AMB VIATGES MILLOR!!!

Molts d'anys als més vells...

Madò Cunia és la persona més vella del poble. Nascuda el 31 d'octubre de 1892 és a punt de fer noranta-vuit anys. Però no és tota sola en aquesta edat tan avançada. Per això hem considerat oportú estendre aquests **molts d'anys** a altres persones d'edat avançada i que puguin rebre'ls en nom de tots els majors. Hem pensat en aquesta altra dona que també farà 98 anys i amb l'home més vell.

Bàrbara Sureda Gomila, Peixa de malnom i que va nèixer dia 11 de novembre de 1892, o sigui que només és onze dies més jove que Madò Cunia. Viu al carrer Es Collet, número 4 amb la seva germana. És soltera, també, i haurem de pensar en això perquè les dues dones més velles de la vila no s'han casat. El seu estat de salut, ens diu, "és bo del cos, però em vaig aturar de caminar i ara les cames no m'aguanten", per això viu en una cadira de rodes. S'entretenia fent randa, però darrerament la vista s'ha afluixada i hi veu molt poc. Diuen que va ser la darrera dona que va anar vestida de pagesa i ella afirma que "sempre he duit mocador". Va estar llogada a Can Solivellas. Ens ho conta: "Hi vaig estar 70 anys, a ca seva, perquè hi vaig anar quan tenia 16 anys. Jo era criada de dona Antònia i dona Concepció Blanes, germanes de don Rafel Blanes d'es Tren. Érem set de servici.". Tenia una agran afició a les gloses, cançons i coverbos, però ara la memòria li comença a fallar. Així i tot ens en diu una:

Molts d'anys, madò Bàrbara.

Joan Lliteras Llabrés, de Sa Canova. És l'home més vell de dins Artà. Va néixer el dia 19 de novembre de 1894 i farà, per tant, noranta-sis anys, que ja veurem quants de nosaltres hi arribarem. Viu amb la família del seu fill Joan, al carrer Pitxol número 8. Fa catorze anys que és viu de na Catalina Sard Cursach, amb la qual va tenir dos fills, en Joan i na Margalida. Té quatre néts, en Toni, en Joan, na Catalina i na Margalida, i sis renèts, dels quals cinc són nins i un una nina. El seu estat de salut és, en general, bo, "però ara fa mig any que no surt", ens diu. Com passa el temps? "Assegut, aquí dins. Fa dos anys que vaig perdre sa vista, però avui, no sé si ho creuràs, l'he com a recuperada. Passa que lo que veig, però, només ho veig jo". Misteris de l'encarnació, com diria el seu fill Joan. Va començar de missatge a Sa Canova i va arribar a ser pareller major i l'amo. Sempre li va agradar molt fer feina.

Molts d'anys, l'amo en Joan.

JUAN SOLER SOLER

Avda. Costa i Llobera, 32. Tel.: 56 20 10 (Talleres y Almacén)
Avda. Costa i Llobera, 72. Tel.: 83 51 22 (Exposición y Venta)

07570 ARTA (Mallorca)

molts d'anys

MONTAJES SERVERA

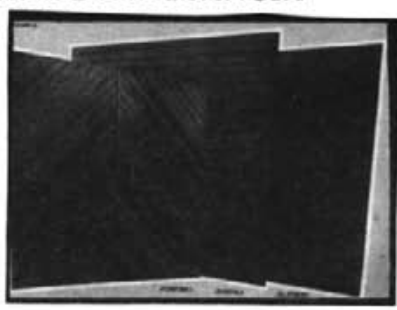
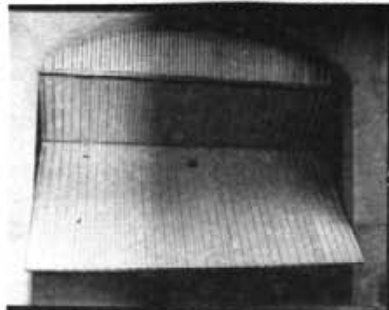
PUERTAS BASCULANTES, AUTOMATICAS Y CON MANDO A DISTANCIA

MACHIMBRADO DE NORTE Y TEKA
CHAPA PEGASO
PINTADAS CON
DIFERENTES COLORES
SE LAS MONTAMOS
EN CUATRO HORAS

Kombi

Clasig

C/ Pep Not, 59 tel. 56 21 32 - Artà

...I ALS MES JOVES

Fins al dimarts dia trenta-u de juliol, aquests eren els tres artanenes més joves. També per a ells el desig d'unes bones festes, molts d'anys de vida i que els sigui venturosa.

Thora-Ursula UHLE, nascuda dia quatre de juliol, filla de Rolf-Karl-Martin i Verena-Tuth Uhle. Viuen al Molf d'Alt, en el camí cap a Ses Vergunyes. La veim amb la seva germana major.

Isabel NIETO DURAN, que va néixer dia sis de juliol. Els seus pares són Angel Nieto Frías i Isabel Duran Lull. El seu domicili és al carrer Era Vella, número 18.

Iván GOMEZ DIAZ, l'únic nin dels tres. Des de dia desset de juliol és l'artanenc més jove. Els seus pares són Juan Gómez Villalba i Dolores Días Lamela. Viuen al carrer Parres, número 88, 2n, D.

SOBRE LA RESIDENCIA. Carta al director.

Senyor Director,

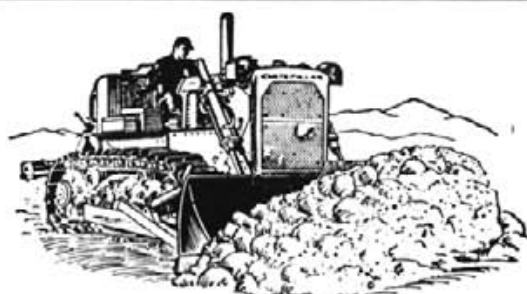
En motiu de la mort de la meva tia Paula Fuster Bonnín, interna a la Residència des de fa sis anys, m'agradaria poder fer públic l'elogi que crec que es mereixen totes les persones, sense excepció, que fan fun-

cionar la Residència, com també la resta de residents que li han mostrat una amistat sincera fins al darrer moment.

En tots aquests anys, el tracte que sé que ha rebut ha estat extraordinari, sobretot el darrer any en què ha necessitat un atenció especialíssima. No em sap greu dir que l'han tractada millor que si l'haguéssim atesa els familiars propis. Jo, que ho he

viscut perquè pràcticament cada dia la visitava, em sent obligat a expressar aquest agraïment. No tothom ha tengut ocasió de comprovar-ho com jo i per aquest motiu no puc menys que elogiar els cuidados que li han dispensat, tant de dia com de nit. La meva admiració i el meu agraïment són totals.

Miquel Fuster, Aloi

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

DELEGACIÓN EN CALA RATJADA:

Vía Mallorca, s/n. - Tel. 56 37 48

HORMIGON PREPARADO
BOMBA HORMIGONAR PROPIA
CONTROL CALIDAD - LABORATORIO

Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F. A-07.25418

Planta: Carretera Arta-Aicudia. Km. 4

telef. (908) 136003

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANTERA DE ARIDOS PROPIA

ALQUILER MAQUINARIA

Pere Pujol, una exposició de plenitud

Entrar a Ca Mumare, que és on en Pere Pujol té l'estudi, fa la impressió d'entrar a un santuari dedicat no saps bé a què o a qui. El que s'hi nota és la devoció. Arquitectura, decoració, estris i aparells d'una casa mallorquina d'abans. I la seva tranquil·litat. Escultures. Un corral de tarongers. Escultures. Un estudi, d'escultor. Un aparell de música, cintes de música, música. I en Pere Pujol, eina en mà, que retoca un pilot de fang en el qual descobreixes unes formes, un moviment, una gràcia.

Comences la xerrada i prest vas descobrint a què s'ha erigit aquest santuari. A la seva mare, als costums i formes de vida d'antany, a l'art. I notes que en Pere se sent posseït per la fascinant alenada del ministeri d'uns valors permanents, sagrats... que vencen el temps.

En Pere és a punt d'obrir una exposició i, com és inevitable, és un sac de nervis. Passador de pena impenitent, el relaxa parlar-ne. Com si renovàs el procés d'autoreconeixement d'una vida assentada sobre pocs sòcols, però segurs i inalterables.

Pere Pujol.- He fet molta d'obra per aquesta exposició. Hi haurà 25 o 26 peces. De pedra?, tres, i potser madò Pereta, grossa, monumental, que l'exposarem el primer dia al carrer, a l'entrada. 3 o 4 poliesters, 7 o 8 bronzes i la resta terracuites. Els temes són els meus de sempre, el costumisme mallorquí. Les de pedra sí que tenen una orientació més avantgardista. Estic molt il·lusionat, tot i els nervis dels darrers dies. Feia tres anys que no exposava i l'anterior també va ser aquí, a Ca Mumare perquè la salut no em permet d'exposar lluny del meu estudi. Pensa que aquesta tenia programada fer-la a Palma, a la Banca March, però en vaig haver de desistir perquè recentment vaig passar un mes a Son Dureta per una simple operació d'hèrnia i vaig tornar desanimat. Però aquests dos mesos darrers he fet molta feina, sobretot en terracuita i brillar les pedres, que ja les havia fetes l'any passat.

Bellpuig.- Com treballes? Segueixes un ritme o quan et vénen les ganes?

PP.- No, jo cada dia procur fer feina. A l'hivern em dedic a les terracuites,

dins l'estudi, i a l'estiu em dedic a la pedra, a l'exterior. M'agrada aquesta distribució perquè m'evita la monotonia de fer sempre el mateix. Què em dura una obra? Depèn, segons el material, el tema, la complexitat... no m'agrada fer feina per encàrrec, m'he de sentir lliure i il·lusionat amb allò que faig. Si puc, faig el que vull fer. Em solen fer comandes i si les accept és perquè a vegades necessit doblers per pagar la foneria que em fa en bronze algunes obres, que costa molt, i aleshores faig encàrrecs. De totes maneres, sempre procur tenir obra feta, per exemple, moltes de les que presentaré a l'exposició ja estan venudes, fins i tot algunes que encara han de passar pel forn.

B.- Per què tota la festa suplementària?

PP.- Vull que sigui una exposició especial, per la festa que l'acompanyarà i que em fa molta il·lusió. Tancarem el carrer al trànsit, enramellarem, adornarem el carrer, hi haurà un concert de música clàssica, que m'agrada molt... Qui sap si és perquè no em puc divertir

En Pere Pujol, al seu estudi.

amb altres coses, o que me n'he de privar, i amb això no. Aquest recital de música clàssica... no sé si agradarà...

B.- Has dit que exposaràs madò Pereta. És que l'has tornada a fer?

PP.- Sí, en pedra, en dimensions molt grosses. És la vegada que fa set o vuit que la faig, en distintes dimensions i materials. Què m'atreu? El seu recol·liment, la forma de vestir, que sigui testimoni d'una generació, d'una forma de vida, de ser, costums que ja han passat. A més, els anys que tenia: jo la vaig conèixer ja centenària i la primera vegada que la vaig fer vaig haver de traslladar les eines a ca seva i em va impressionar tant i em va quedar tan gravada que totes les altres vegades ja l'he feta de retentiva. Jo admir una persona que arriba a centenària amb salut, em sembla increïble. Era una dona que 40 anys després de la mort del seu espòs encara el plorava: a mi m'atreuen aquestes persones tan unides, per tant de temps. A mi em fa enveja tot això.

B.- Com veus l'evolució de la teva obra?

ALQUILER DE PELICULAS

ELECTRODOMESTICOS

TELYCO

FAX Y TELEFONOS

PP.- He canviat basiant. Jo som de formació autodidacte i al principi feia còpies d'allò que m'atreia: els egipcis, grecs, àrabs, clàssics... n'he après així. Però fa prop de vint anys que vaig prendre el meu camí, el vaig trobar quan vaig començar a sentir-me segur, a veure'm com un autor amb idees pròpies. Al principi no dominava les formes... i l'evolució no s'atura mai. Treball sempre a partir del fang, fins i tot la pedra la treball amb un boceto de fang al davant. De tot d'una em costava molt enfrontar-me a la pedra, fins que vaig conèixer Otero-Besteiro, deu fer 14 o 15 anys, quan va venir a Can March. És un escultor basc que treballa

la pedra i fa unes obres monumentals. Ell em va animar moltíssim a enfrontar-m'hi i de tot d'una ja em vaig convèncer que era una via que havia de ser meua. Vaig començar amb la pedra negra d'Artà, de Sa Vinyassa, o de Sa Serra

quan en treien. La primera exposició individual la vaig fer a La Caixa fa 19 anys i la'm presentà en Toni Mus. Tenc obra per tot el món. No fa gaire se'n dugueren una obra meua, un bronze titulat "El nin de la flauta" per posar a una plaça de Gävle, que és una ciutat de Suècia... mira'n la foto... i a la inauguració, que va ser el 6 de juny, la viuda d'Olof Palme hi va pronunciar un discurs i les notícies que m'han arribat, cartes i retalls de diaris, és que ha tengu molt bona acollida. Aquí exposaré l'original en polièster. De cada copa vaig més cap a l'abstracte, sobretot en pedra, però a partir dels punts essencials clars perquè vull que l'espectador sàpiga què representa: no vull que em demani allò què és. Això sense deixar el meu camí habitual i conegut de les terracuites, on intent evolucionar més en l'expressió del moviment. Jo vaig començar amb els temes costumistes i amb personatges reals, alguns de retentiva. A cada exposició hi he enclòs sempre qualque personatge artanenc.

B.- Quins projectes tens?

PP.- Anar fent feina a tota marxa. Jo vull treure-li el suc, a la meua vida. Les exposicions, aquí com he dit, seran la mostra del meu treball. També tenc en projecte concórrer a algun certamen amb un tema suggestiu fet amb polièster. Sempre vull estar atent a nous temes i noves experiències. També vull modificar la façana del meu estudi i incorporar-hi una capelleta, idèntica a una tapiada que hi ha al meu carrer, i dedicar-la a Sant Antoni o a Sant Pere. Això primer era freqüent.

B.- Pere, faries un balanç de la teua vida?

PP.- Jo estic molt content de la vida i voldria que em fos llarga per poder fer

La plaça de Gävle (Suècia), amb "El nin de la flauta"

molta de feina. Fer feina ha estat la meua sort. Som ben feliç, crec que és la millor època de la meua vida. He passat per mals tràngols, però ja han quedat enrere i ara li trec molt de suc: a vegades a les sis del matí ja faig feina, de gust que pas de fer-la. La vida té caires bons, però els ha de saber trobar.

Als qui coneixen en Pere els ha d'alegrar fora mida sentir aquestes paraules. Res no hi ha de més plaent que sentir a algú expressar-se amb satisfacció sobre la seva vida, sobretot si tenim notícia d'aquests mals glops que en Pere confessa que ha passat. L'animam, li deim que la festa sortirà bé i que l'exposició, com és habitual, serà un èxit. El deixam amb la sensació certa i reconfortant d'haver-lo trobat en l'estat de gràcia que ell manifesta.

Pintura en general, Decoración

MG

MATAMALAS-GILI C.B.

Rafael Blanes, 13
Tel. 56 21 05 - 56 27 85

07570 ARTÀ
(Mallorca)

MOLTS D'ANYS

Papeteria, llibreria, material oficina
i jocs didàctics

Correr Sta. Margalida, 34 - 56 22 84 ARTÀ

MOLTS D'ANYS

1945: VIATGE AL PASSAT

Ahir vaig sominar que viatjava. Que viatjava molt lluny sense moure'm del meu poble, sense moure'm d'Artà. El meu viatge no creuava mars, ni cels, ni terres... el meu viatge era en el temps. Tornar enrera el rellotge, viure amb els grans la seva joventut, passar un dia joiós amb ells.

El meu somni viatger em va dur al dia 6 d'agost de 1945 dins d'una habitació encara fosca. Devien esser les set del matí. L'alè pausat de qualcú era l'únic que rompia aquell silenci. Poc a poc els meus ulls es van anar acostumant a aquella manca de claror i els objectes

que hi havia dins d'aquella habitació es van anar fent visibles. Aquell alenar que havia sentit no era més que la respiració d'en Biel, endormiscat ferm. Però aquell matí li costaria menys d'aixecar-se. Fora del llit l'esperaven les festes de Sant Salvador: els dies més excitants i divertits de tot l'estiu.

A damunt d'una de les dues cadires que hi havia dins aquella cambra hi descansava, ben plegada, una camisa de cotó blanca a punt d'estrenar. Sobre el respall del seient uns calçons "mil retxes" de dril esperaven una de les poques ocasions que tenien per ser lluïts. Davall del llit s'hi amagaven unes sabates negres. Era el calçat d'hivern que completava aquella calorosa vestimenta que en Biel lluiria tal i com un al·lot estrena "sabates noves", tot i que aquestes era l'únic que no estrenaria. A en Biel no li havien bastat per tota la indumentària els doblers de la vidriola que havia fet pensant en les festes. Aquells diners que arreplegats d'amagades de sa mare, li havien costat més d'un tall a la cara i qualque suada orba. Com per a molts joves de la seva edat, la barba ja començava a esser un problema i suposava una despesa més. Al mateix temps es convertia en una manera d'estalviar uns cèntims: suplir el sabó bo pel sabó de matances i esmolar la fulleta d'afeitar -en Biel s'afaitava amb fulletes de marca "Orión" especialitzades en desfigurar rostres després de la primera afaitada- dins del ribell de bec que hi havia a ca seva a fi de poderles fer servir més d'una vegada. Allò era ja una tradició entre molts joves del poble un parell de setmanes abans de

Sant Salvador. Alguns d'aquests joves, els més sortats, anaven a arrabassar faves, segar ordi o fer qualque una d'aquestes feines a escarada, a fi que aquell secret raconet els permetés poder passar unes festes a "tota pastilla", com diríem ara, en temps d'espumes instantànies "mata ozonos" i "Gilletes" recarregables multi-fulles.

Els crits de sa mare d'en Biel van encaminar el meu somni altra vegada a dins d'aquell estatge. Al segon crit en Biel va pegar un bot de llagost i es va començar a vestir com un llamp dins d'una tempesta d'alegria. El berenar ja estava preparat. Un cafè ("de calcetí") amb llet acompanyat d'una inusual ensaïmada que aquell dia suplía els troços de pa que normalment es mulaven dins d'aquella beguda. Havent acabat de berenar i de fer una mica el ronsaire pel corral, en Biel ja estava preparat per partir cap a "Es Tren" per veure les corregudes. Ell no hi participaria, allò de córrer no era fet per a ell; el seu company Joan, en canvi, cada any solia fer dels primers i aquell any havia promès que guanyaria. La gent deia que era com son pare: una llebre amb cames de cavall, per la velocitat i potència de què havia fet gala el seu progenitor quan les carreres encara es feien a "Es Cos". Gairebé davant de "Ca'n Ramon Carrillo", en Joan "Llebre" va caure de nas en terra. Es veu que no havia tengut d'on heretar l'agilitat del moix. En Juan es tornà a aixecar i començà a córrer altra vegada. Uns metres més i ja n'hi havia un per devers "Es Corté" que s'havia fet seva la "joia", aquella canya que en Joan havia promès prendre el

Antoni Comuna i Pere Claret, dos joves de 1945

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

SERVICIO TECNICO Y
RECAMBIOS ORIGINALES
TEL. 55 58 11

Massey-Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas de riego
ZAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
CAVARRA	Pulverizadores
CASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BRUN	Abonadoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BATLLE

primer i que un any més hauria d'esperar el seu ansiat triomf. En Joan quasi es va posar a plorar de ràbia. Ben prest li va espessar: els ànims d'en Biel, el trull que feia la gent i l'espectacle que encara podien contemplar el tranquil·litzaren. Després de les corregudes dels externs començava la bona: cavalls, ases i mules al galop per dins del poble no eren coses de veure cada dia. Les més divertides eren les carreres d'ases. N'hi havia qualque un que ja partia tort de "Ca'n Ramon Carrillo" i feia espolsar a qualsevol del públic que es trobàs pel mig. La gent corria com si els arribàs un coet, mig espantats, mig rient.

Després de les corregudes, com era costum, tota la gent va anar a refrescar a l'Ajuntament i d'allà cap a cases que ens hi espera un bon dinar de festes. Com a moltes llars, a ca'n Biel hi havia menú especial per dinar en aquella data tan assenyalada: un arròs amb pollastre era el plat fort d'aquell menú. En Biel s'ho va empassar en un tres i no res; per ventura passava pena que aquell "bocatto di Cardinale" volgués fugir del seu plat per falta de costum.

Després de llebetjar, en Biel no va fer l'acostumada sesta. No hi havia temps per perdre: les festes només són una vegada en l'any i de sestetes se'n poden fer cada dia. En Biel va anar-se'n a la carretera a menjar un gelat d'aquells tan bons que venien en "Xispa", "Madó Agustina" o d'aquells que en "Geneca" treia del seu enconfitat carretó. Amb els pallufos que en Biel s'havia ben guanyats va poder convidar na Catalina, una al·lota que el feia tornar boiet. Després de convidar-la li va fer la bona per quedar amb ella al vespre a l'abeurador de la carretera i anar plegats a la verbena. La jugada li va sortir com ell

Un equip de futbols del temps

volia: un gelat era una eina de convenció massa temptadora com per rebutjar-la.

Havent enllestit els assumptes de faldes i dolçor, en Biel se va trobar amb els amics per anar al futbol. Com feien molts de diumenges, van partir cap a la costa de Sant Salvador a veure el partit. Des d'allà només veien una porteria però els sortia molt més barat que no haver de pagar l'entrada. Maldament l'àrbitre no els sentís (aquell dia arbitrava en Bonet), protestaven les faltes en contra amb tanta animació com si fossin ben davant de la porteria i celebraven els gols a favor de l'Artà com si els haguessin fet ells. L'Artà li va guanyar al Santanyí per un quatre a tres i tothom se'n va anar a ca seva més content que unes castanyetes. Havien de sopar i mudar-se per a l'esdeveniment de la jornada: la verbena.

La verbena no va començar fins

a les dotze. Ho feien així per no cometre un sacrilegi contra la patrona el dia de la seva festa. Començant després de les dotze campanades s'entrava ja en un nou dia i d'aquella manera la terrenalitat de la festa no ofenia tant el caire religiós que també es conservava en el dia de Sant Salvador. Abans d'aquella hora hi havia temps de fer un passeig ben llarg per la carretera i ensaborir avellanes, cacahuets, moneiatets... rosegant-los amb la impaciència del que espera la seva hora i no li arriba de cap de les maneres.

La plaça del Conqueridor estava engalanada amb llumets de mil colorins i multitud d'adornaments. Tota ella era envoltada d'una xarxa de murta que li donava un aspecte entre peculiar i encisador. A les dotze començà el repertori de masurques, polques, valsos, fox-trots i pasodobles, convidant la gent a ballar. En Biel li va pagar l'entrada a na

Clínic Artà

CONSULTORI MÈDIC

Dr. Enric Mas
Dr. Miquel Mestre

C/. Ciutat, 39
☎ 56 22 37
07570 ARTÀ

Catalina, després de tot elles només pagaven la meitat. En Joan no va entrar amb la resta de la colla ja que anava fluix de duros perquè s'havia volgut comprar un jac blanc dels que estaven tant de moda aquell any. La qüestió, que encara no l'havia acabat de pagar a "Ca na Metxa". Confiava amb els doblers de les corregudes i s'havia descuidat un poc a l'hora de fer una bona vidriola. La solució era passar per davall les barreres de murta. En Joan i en Tomeu van fer un senyal a la colla perquè els diguessin si era bon o mal moment per passar. A en Biel li va tocar donar el "sus". Primer va passar en Tomeu sense cap problema. Uns segons després ho intentava en Joan, amb tanta mala sort que es va enganxar a un dels fils de pues que hi havia dalt i baix la xarxa de murta. En Joan va voler entrar tan aviat que no se'n va adonar fins a ésser dedins, quan va veure que de "jacs" blancs en duia dos: un damunt cada espatlla. Decididament, ni aquell era el dia, ni aquelles eren les festes d'en Joan. Desconsolat i plorant bassiots de llàgrimes se'n va anar a dormir. Fins a sortida de sol, la gent va ballar, riure, xerrar... i beure. Per cert, no vaig veure ni una botella de xampany. Això sí, moscatell, conyac, mistela, cassalla, herbes... en el cassinet de la verbena en van despatxar com per aturar un regiment en dia de permís.

L'orquestra a les cinc tocava la darrera. La gent encara en demanava més, però les dues orquestres que s'havien repartit la nit, duien ja moltes hores de vol, no només a Artà, sinó a tots els pobles que havien visitat per tal d'alegrar les seves festes estivals. Amb aquella darrera cançó arribaren els adéus. Na Catalina no anava de res i se'n volia anar a jeure. A en Biel no li quedà més remei que fer el mateix.

Orquestra Singapur

Ja dins el llit va fer més voltes que una baldufa amb cordell nou. A més de l'excitació que aquell dia li havia ofert, faltaven poques hores perquè passassin les xeremies i els "cabezudos". A la fi es va poder adormir. La quietud va retornar a aquell quarto. Els alens d'en Biel i qualque gall dematiner eren l'únic que es podia sentir. Els somnis d'en Biel començaven a trotar amb les imatges de tot allò que aquell dia havia viscut.

Els seus acabaven de començar i el meu somni arribava al seu final. El meu viatge s'acabava i els meus desitjos havien estat complerts. Dintre meu una mena d'enveja em començava a recórrer, però ja faltava menys per les festes de Sant Salvador.

.....
Agraïm l'ajuda i atenció que hem rebut d'aquelles persones a qui

hem sol·licitat que amb les seves paraules ens explicassin com van ésser aquelles festes de l'any 45 i facilitar-nos la possibilitat de realitzar aquest viatge.

Francesca Maria Sureda Morey
Miquel Piris Obrador

contestador
83 50 33
automàtic

video

FILMS

Gran Via, 25 - Tel. 83 54 03 - Artà

MOLTS D'ANYS

Nostàlgia de les festes.

P'en Colau.

Als artanencs que per una o altra raó hem vist escolar-se els anys enfora de la vila, el temps i la distància ens han marcat unes fites en què la veu del poble ens crida de bell nou. En arribar a Nadal, a Sant Antoni, a Pasqua i sobretot per Sant Salvador afloren amb força les vivències del més endins del cor i ansiam reviure aquelles hores suggestives de la infància o de la joventut de tan grat record. Els qui abans acudíem els diumenges al poble notam a faltar el calor humà que ens lligava, el contacte amb la gent. Aquell passeig a l'horabaixa dels dies festius per la carretera nova i per la plaça -l'Àgora artanenca-, com l'hem enyorat!. Si viure és sentir i sentir és comunicar-se, benvingudes siguin les festes patronals que encara ens ofereixen l'oportunitat de conuiuure unes jornades amb els nostres paisans, de conversar amb ells, de posar al dia el quadern de la vida social. "El dia de Sant Salvador, de l'any és el Senyor" diu el refrany, és el dia de fer bona cara, el de la cortesia, el de la confraternitat.

Allunyat del poble des de molts anys, en el devenir quotidià, mentre vaig dematinet cap a la feina, en posar peu al carrer del Sindicat solc destriar la figura corba de Don Toni de s'Estació, caminant a la xisclera. Don Toni mata l'aranya per les biblioteques i pel moll. Parlam gairebé sempre del temps, de la família, de coses banals. Quan ja s'odora Sant Salvador xerram de les festes revivint èpoques passades que desgraciadament ja no tornaran. Ahir, a mig matí, amb en Miquel Llodrà, mentre preniem el cafè tocàrem també el tema i així una i altra volta amb tots els artanencs que deambulen pels viarans de ciutat.

La setmana passada tinguérem berena. És el motiu de la reunió d'un grupet d'artanencs des que descobríem que en Miquel tenia bona mà pels pastissos mallorquins. Els cocarrois, les panades i les coques de verdura no tenen secrets per ell. Entre mos i mos, abeurats de vi de la Colònia, el tema de la conversa va ser el de les festes de Sant Salvador. Tothom hi deia la seva; tots teníem fets joiosos per contar. Esmentàrem el poder suggestionador de la cercavila amb les xeremies, les cucanyes de la placeta del Marxando, el brot de d'alfabeguera que ens oferien a l'ofici major, les barres de gel d'en Quietano. Són tants els records evocadors que com

bé s'ha escrit que el cor té raons que la raó ignora i, aquests petits fets, aquests detalls omplen una vida, la de la nostàlgia, la d'un temps meravellós.

M
O
L
T
S

D'ANYS

Fàbrica de Licors. Cerveses. Licors nacionals i estrangers.

DES DE 1890

Especialitat en licors mallorquins:

PALO, HERBES DOLCES I SEQUES, ANIS SEC
"LA ESTRELLA DE ARTA"

Carrer 31 de Març, 11. Telèfons 56 20 38 - 56 22 07. ARTA

Fa setanta anys, com avui

A pesar dels avenços tecnològics, la ciència poc ni molt fa canviar la idiosincràsia de la gent. Repassant papers d'antany ens n'adonam que la humanitat cosseja del mateix peu. El conjunt de qualsevol poble sempre ha sentit un especial interès per la política, pel sexe, el clero, l'humor negre i el perquè de les grans fortunes dels senyors grossos. I en el caire humorístic, la sogra té la mateixa importància que Sant Pere a les rondalles.

Els acudits de fa setanta-dos anys eren germans bessons dels actuals. Les travetes polítiques, Angela Maria, ni fava ni lletia. Per Sant Salvador de l'any 18 anava de boca en boca una perxada macabra i de poc gust. Resulta que el dissabte de festes un carrabiner tornà de ronda dues hores abans del previst. El sergent volgué saber a què era deguda la frisança. El subordinat li parlà fil en randa: "Miri, senyor sergent, quan rondjava pel camí de s'ermita he vist un homo accidentat. Està tot...". El sergent redactà una nota per lliurar a la màxima autoritat de la vila. La nota deia així: Senyor Batle, a la carretera de l'ermita l'agent P.B. ha recollit el cadàver d'un home destrossat. Té el cap, els peus, els braços, l'espina i les cames tallades en sec. Segons la meua opinió es tracta d'un **suïcidi voluntari**, però se'n desconeixen les causes". Avui, en què els accidents de circulació són el nostre pa de cada dia, l'esmentada digue-danga seria mala de superar.

Ara, fer el trajecte Lluç a Artà amb el cavall d'en Cama i la mula d'en Taló, és una barrinada de gall. Doncs

bé, l'any 18 un jovenot d'Artà féu la caminada que va de la placeta des Marxando a Binissalem per apallissar un contrari que li garrejava l'al-lota. Segons les cròniques, en sortí tan mal parat de la pallissa que s'estorbà una mica a tornar i quan arribà a na Doneta un segador el conegué i li preguntà on havia passat el temps des que descomparegué. "Fiet, -li va respondre- feste'n comptes que, fart de sofrir impertinències des binissalemer, vaig resoldre dar-li una atupada a ca seva d'ell. Així s'al-lota quedaria tranquil-la". "Idò, ho aconseguies bé, que hi quedàs. Perquè de llavonses ençà que te n'anares, ahir dematí na Bet, sa teva al-lota, casà es fill major seu!". O sigui, que va anar a tondre i va romandre una vintena d'anys tos.

Pel que fa als caps verjos, aquests eren i són una plaga inextingible. No hi ha insecticida prou eficaç per combatre'ls. D'antigor, el número capdavanter de les festes era el ball de la cisterna. Fins a l'any 1923 es feia a la cisterna major de l'entrada al recinte. El 1918 el batle l'amo en Bartomeu Esteva Flaquer, de Carrossa, substituït de l'inoblidable don Antoni Cano García, era blan de caràcter. Singularitat que aprofitaren els aladrosos de torn. En aquelles saons, quan un batle no servava el llum dels peixos sense escata, se'l solia aconsellar "un mes de llicència voluntària". Al quart punt de la sessió del 14 de juliol, els regidors concediren una mesada de meditació a l'amo en Tomeu i passaren la vara a mans del primer tinent batle, l'amo n'Andreu Femenias Caselles, pare de les Femenias

Jaume Ginard Rossello, Barraca, i Margalida Alzamora Pons, Terres. Foto matrimoni del 14 de maig del 1921.

del carrer Recte.

Mestre Femenias, tot d'una d'haver pres possessori, demanà la declaració d'utilitat pública del camí de Sos Fulles i que la Comissió Organitzadora de les festes estigués presidida per ell amb la col·laboració dels regidors Joan Casellas Garamieu, Bartomeu Alzina de Sa Caixa, i el rector Gabriel Muntaner. Mestre Andreu Femenias donà una empenta considerable per veure de revitalitzar l'esmoreït ball de la cisterna, considerat pels visitants forans com la mostra més genuïna i típica de Mallorca. L'èxit acompanyà els desitjos d'en Femenias. El trull va ser d'època i es ballaren gairebé quaranta dansades. No obstant això, la jovenut més avantguardista tenia fretura

FÁBRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

Fàbrica, almacen y oficinas: Ramón Llull, 9 ARTA telf. 562179 Fax 562176

Almacen y tienda: Velasco, 38 CALA RATJADA
Telf. 563345

DISTRIBUIDOR DE:

PAVIMENTOS Y REVESTIMIENTOS

STRUCH
MOBILIARIO DE BAÑO
Hergóm
ESTUFAS Y CHIMENEAS

URALITA

Pinturas
Procolor
xylazel, s.a.
XYLADECORPROTECTOR DE LA MADERA

M O L T S
D' A N Y S

de balls maleïts. De Palma arribaven noves d'un estil de dansa força suggestiu: el ball d'aferrat. Aquesta circumstància l'aprofitaren els modernistes llançant fulles de figuera de moro a l'empedrat de la cisterna originant caigudes i cucaveles a balquena.

És sabut que les ballades de bot eren un vastíssim camp de peripècies i animalades. L'enveja dels econòmicament pobres vers els senyors i senyorets, i fills d'amos de possessió, creaven unes engronyes coentes carregades d'un mal-te-toc-pesta. Sovint la cosa acabava en un desafiament verbal seguit d'una doble ració de cops de puny.

Suau, suau, i qui dia passa, any empeny, la llavor musical moderna ja estava a punt de germinar. En Perico

Andreu Femenies Casellas 1886-1928. Batle interí des del 14 de Juliol de 1918 al 25 d'agost de 1918 i del 21 de setembre de 1919 a 22 de gener de 1920. Batle del 28 de gener de 1920 al 1 d'abril de 1922.

Interior de Sant Salvador en aquesta època.

Ranxer, en Jaume Lluïset, en Joan Leu, en Tomeu Mengol, etc. començaven a trempar violí, guitarres i acordions per emprendre la transició de tancar amb el passat i entrar de ple dins la pecaminosa caldera dels balls prohibits. Dita caldera, l'any 1931, tendria els ciurons cuinats per celebrar la primera verbena pública de la nostra història. La veu prodigiosa i la guitarra de l'amo en Jaume Ginard, Barraca, i el ballar polític de la seva esposa madò Margalida Alzamora, Terres, cantant, tocant i bal-

lant copeos, mateixes, i jotes, tretze anys després darien pas a la terrorífica obra de don Toni Massot, fill des notari. Ni més ni manco que amollar els xots a la plaça nova perquè ballassin d'aferrats. Mentre damunt la trona, el rector Joan Rubí, recolzat pel vicari Sebastià Lliteres, Felip, donava flamarades de foc etern als intrèpids creadors d'un succés repugnant. Pujar a ca nostra les disbauxes de la cort infernal den Satanàs.

N'Emorós des Collet

ELECTRODOMÈSTICOS

Casa Botella

Andrés Pascual
Durán

Gran Exposición.

Carrer Batlessa, 25
Tel. 56 22 54
07570 Artà (Mallorca)

MIELE - AEG - ZANUSSI - PHILIPS
W. WESTINGHOUSE - THOMSON
MOULINEX - TEKA - SUPER SER

MOLTS
D'ANYS

Visita del president Cañellas

Està prevista la visita del President Cañellas a Artà en motiu de la inauguració oficial de la depuradora, prevista per al dia de la Fira, el nou de setembre. En ocasió d'aquesta visita Bellpuig oferirà una entrevista amb el President, que tenim previst celebrar en aquests dies.

Programa de festes

L'originalitat del programa del programa de festes, en forma de calendari, ha generat un caramull de comentaris elogiosos. A més s'ha editat un cartell més gros amb el mateix motiu: el dibuix de Cèsar Estrany referit als capgrossos de Sant Salvador i que la Comissió de Festes ens ha autoritzat a reproduir en portada.

I atenció: si observau alguna no coincidència entre el programa que publicarem en el número anterior i el calendari de l'Ajuntament, pensau que aquest s'ha editat posteriorment i inclou algunes rectificacions, sobretot d'horaris, de darrera hora. Recordau, per tant, que el programa del calendari és el bo.

Un acte no inclòs al programa de festes

No sabem els motius pels quals el programa d'actes no inclou un acte ben important i que pot ser de la satisfacció dels artanencs. Ens referim a l'exposició que sobre l'obra de palma es presentarà a la sala de "Sa Nostra" el proper dilluns dia 6, dia de la festa, a les 20:00 hores i que estarà oberta per a la visita durant totes les festes.

El títol de l'exposició és **L'obra de palma. Cistelleria, graneres i cordats** i consisteix en una mostra de peces, fetes per artesans escollits d'Artà, una sèrie de plafons informatius, un vídeo sobre el procés d'elaboració, des de la palma fins al producte final, i un llibre amb profusió de fotografies que té el mateix títol que l'exposició.

El vídeo ha estat elaborat pel servei d'audiovisuals de la Universitat de les Illes Balears, amb guió de Jaume Sureda i Jaume Morey, i és una versió actualitzada d'un que ja es va fer fa sis anys. Els autors del llibre són Francesca Niell, Andreu Ramis i els artanencs Maria Gelabert i Pere i Joan Sureda.

El P.A.C., a punt. - Sembla que en la primera quinzena del mes de setembre entrarà en funcionament el PAC (Punt d'Assistència Continuada), és a dir el servei permanent de guàrdies mèdiques. Centralitzat a Artà i integrat pels equips mèdics d'Artà i Capdepera, sembla que no començarà amb la plantilla completa a causa del problema de manca d'ATS. Els caps de setmana (dissabte tot el dia, perquè les consultes del dissabte desapareixen, i diumenge) la guàrdia serà de presència física d'un metge i un ATS a l'Hospital d'Artà. En el proper número esperam poder donar la informació completa del seu funcionament.

Aquesta exposició ocuparà de forma permanent una sala del Museu Regional d'Artà, tot i que, després de les festes de Sant Salvador, iniciarà un període itinerant per ser exhibida a diversos llocs de Mallorca.

A l'acte d'inauguració hi assistiran el Conseller de Comerç i Indústria, don Gaspar Oliver, i el Director de Sa Nostra, don Fernando Alzamora.

Pilots d'avió artanencs

En Bernat Galmés i n'Agustí Torres han aconseguit diversos títols de pilots aeronaútics.

En Bernat ha obtingut el de Pilot Comercial la qual cosa li permet de pilotar avions de càrrega. Ha obtingut el títol seguint el curs teòric i pràctic a centres de Salamanca, Osca i Barcelona. Aquests dies celebrava altres proves per obtenir el títol de Pilot Instrumental, que permet pilotar avions en l'obscuritat guiant-se únicament per les ajudes instrumentals.

N'Agustí ha tret el títol de Pilot Privat d'avió. Ha seguit un curs a l'escola Aero-Palma, amb seu a Son Bonet, que és l'única a Mallorca. El curs teòric l'ha fet lliure i el pràctic ha consistit en unes 40 hores de vol, una quinzena de les

quals amb instructor.

Si llegiu el reportatge sobre esports arriscats veureu que aquests dos noms hi figuren qualque pic. Enhorabona als dos pilots, i vius!

Polígon Industrial

El President de la Comissió del Polígon Industrial, don Joan Massanet, ens informa que la tramitació segueix el seu camí: "Va bé. Estam per les NNSS que, segons diuen a la Sala, són a l'espera del darrer informe preceptiu de Costes. De totes maneres, el fet que entre promotors i propietaris siguem tantes persones ha ajudat a fer lent el camí, que crec que ha anat al seu ritme convenient. Tot està adjudicat i pens que hi haurà gent que es quedarà sense poder obtenir una parcel·la".

Li hem demanat els motius i si no seria perjudicial això. "Tothom que tenia llicència fiscal va ser avisat i si no acudiren en el seu moment no va ser per no saber-ho. L'extensió del polígon crec que per a Artà és l'adequada".

¿En quin situació es troba el projecte? "Abans d'acabar aquest mes de juliol el Pla Parcial estarà llest. Per part nostra ja no ens quedarà més que

esperar l'aprovació provisional de les NNS. Després es farà l'adjudicació per sorteig. La reglamentació del Polígon impedirà que s'hi instal·lin empreses que desenvolupin activitats tòxiques. Els escorxadors tampoc no hi estaran permesos".

Un raig d'artanencs

La nit del dissabte dia 14 de juliol va ser l'escollit per aquest grup d'amics de les caminades per celebrar la seva tradicional excursió nocturna d'estiu. Unes devuit persones anaren des de Sa Duaia a les platges de Font Salada i S'Arenalet d'Albarca. Tradicionalment es feia aprofitant el ple de lluna de juliol, però enguany no ha estat possible. Així i tot l'eixida nocturna va ser un èxit.

Els preus dels bars

Cada any després de Sant Salvador molts d'artanencs es queixen de la pujada de preus que els bars apliquen durant les festes. Enguany la Sala els ha fet avinent que els preus han de ser els que marca la tarifa aprovada per Turisme i que ha d'estar exposada al públic. Sembla que això no els ha caigut massa bé, als casinencs, però cal reconèixer que hi havia autèntics casos abusius. Falta saber què els passarà als establiments que no compleixin la normativa.

Nou local. - Dia 20 de juliol en Joan Soler, delegat de Renault, va inaugurar els nous locals situats a l'avenguda Costa i Llobera dedicats a mostrador. Vegeu-ne la foto. Allà s'hi exhibeixen els darrers models d'aquella marca i també els que els patrocinen d'altres. A més la delegació ha inaugurat noves instal·lacions tècniques que milloraran el servei. És a punt d'entrar en funcionament una altra novetat: un terminal d'ordinador, connectat a la central de Madrid, que permetrà fer més ràpid i més segur el diagnòstic sobre l'estat del vehicle.

Toni Llaneras: baixa del CDS

L'anunci de la baixa de Toni Llaneras Esteve com a militant del CDS ha causat una certa commoció en l'ambient polític local. En Toni, que va ser regidor centrista durant els vuit primers anys d'ajuntaments democràtics, havia manifestat en privat les seves discrepàncies amb la forma en què funcionava el partit. Li hem demanat més informació.

"Fa més de vuit mesos que vaig dir als amics del CDS que així com anàvem no podíem seguir. Em referesc a unes desmesurades ànsies de poder i a una injustificada marginació dels afiliats. D'un equip de futbol no pots fer dimiir tots els jugadors: o l'entrenador, o la directiva. Durant tres anys havien de venir a reconduir la política centrista a l'ajuntament d'Artà, i no han vingut".

Sembla, per tant, que la situació a Artà ha estat un dels motius principals de la decisió adoptada per Toni. Ho comenta:

"La qüestió és que no s'ha sabut digerir una derrota electoral i han equivocat el camí. No es segueix un camí constructiu: m'agradaria saber què pot mostrar l'oposició com a prova de capacitat d'alternativa. ¿Quines propostes constructives s'han presentat? S'han limitat a destruir. Les persones de seny i històriques en el nostre partit a Artà s'han desmarcat totalment de l'equip municipal. Des del plenari de l'elecció de batle, el partit no s'ha tornat a reunir. La meua decisió és conseqüent amb aquesta situació: jo ni puc ni em

vull ficar dins una dreta, i per això no he pogut continuar".

Aleshores es retira de la política?

"No. Crec que puc aportar alguna cosa positiva. M'han convidat per anar amb els Centristes de Mallorca, però no crec que puguin estar a punt per a les eleccions".

Fins aquí les manifestacions d'en Toni Manyà. S'extén en comentaris privats que no ens autoritza a publicar perquè creu més prudent no encendre més el foc.

N'hem volgut parlar amb els dos membres del grup municipal del CDS, que ens n'han donat la seva opinió:

"En Toni ja ens havia dit que es volia retirar de la política per quatre anys. Va ser un cop per a nosaltres, però li respectarem la seva decisió. No hi ha res de divergències ni amb ell ni amb la resta".

Però es reuneix o no, el partit del CDS?

"És cert que només al principi, però perquè tothom té feines particulars i no sempre hi ha temps. I pensam que el concurs d'en Toni, que és un bon polític, ens hauria anat molt bé perquè som "dos inexpertos solos ante el peligro".

I doncs, com interpretau la seva presa de posició?

"La respectam, però la nostra opinió és que prové de la decepció de no sortir regidor".

I quina relació teniu amb el CDS de Mallorca?

"La normal. Rebem citacions de reunions, i hi anam".

El misteri, certament, queda a l'aire.

Recollim un altre rumor. El PSOE, que prepara dos o tres fitxatges, podria estar interessat a incorporar en Toni Llaneras, un bon polític, com diuen els seus (ex?) companys de partit.

Han començat les festes

Divendres dia 27 va ser l'inici oficial, amb dues atraccions previstes i una d'inesperada. La recuperació de la rifa de la vedella (el primer vespre es despatxaren més de 700 bitllets) i el partit de futbol femení entre fadrines i casades. Després d'un emocionant empat a dos, tanda penals. Les casades perderen una oportunitat i les fadrines no fallaren i, per tant, guanyaren. L'atracció inesperada va ser la monstruosa assistència de públic. Una hora abans, ja no hi havia lloc per seure. El bar va fer net. L'embòs de cotxes a la sortida va ser històric. El municipal Garrova ho deia "Jo no ho havia vist mai". Una espectadora, quan sortia, va amollar que "Ha estat lo més guapo de ses festes!". I això que era el primer dels actes!

Dissabte, futbol de petits, exposicions, concert i comèdia. L'exposició d'en Pere Pujol va ser un acte molt

vistós: el tram de carrer Major estava bellament ornat amb banderes, fanalets, globus i murtra escampada pel carrer. Després de la inauguració va tenir lloc

un breu concert de violí i piano veritablement deliciós.

Diumenge, coloms, regates, futbol de petits i grans, exposició i concert. La inauguració de l'exposició de Cèsar Estrany va comptar amb la presència de S.A.R. Diana de França, amiga de l'artista i que va comparèixer amb tota la pompa que mostren les revistes especialitzades. Vegeu-la a la foto de J. Infante entre el Batle, que presentà l'exposició, i l'artista.

Dilluns i dimarts, concurs de ball i el nou gimkana.

Una nota domina: gent, gent i gent. Una revista de Manacor recollia opinions d'artanencs per editar una revista amb la intenció, deien, "d'explicar als artanencs com són les seves festes". Resposta d'un d'aquests artanencs: "Explicar? No nos han d'explicar res a Artà de les nostres festes, deim 'sus' i les feim com ningú!". Pel que hem vist fins, ara, té tota la raó.

II Festival de Música Clàssica

Diumenge dia cinc tindrà lloc el darrer dels set concerts que han format el II Festival de Música Clàssica d'Artà. Necessitats d'espai ens impedeixen fer-ne una crònica detallada, com passa amb altres actes d'aquestes festes que ja han començat. Assenyalem l'èxit de públic i la qualitat dels intèrprets. De manera especial, si n'hem de destacar dos, ens hem de referir als de dia quinze, amb l'Orquestra Simfònica de Balnears "Ciutat de Palma" i Josep Francesc Palou Esteva (flauta), i el de dia vint-i-dos amb la Weiner Chamber Orchestra i Claudi Arimany (flauta), que feren les delícies de tots els assistents. També teníem previst oferir una entrevista amb el director artístic, Josep Francesc Palou, però ha coincidit amb el temps d'exàmens de les oposicions al cos d'agregats de batxillerat, a Madrid, i entre assaigs i viatges ens ha estat impossible. Amb tot, li volem fer arribar la nostra enhorabona, a en Josep Francesc, tant per l'èxit del festival, com pel seu èxit en les oposicions.

ESCOLA DE MÚSICA.- El curs 1989-90 de l'Escola de Música d'Artà es pot considerar un èxit rotund. En total hi han participat 75 alumnes dels quals se'n presentaren a examen 39, amb el resultat de 34 aprovats (87'1%) i 5 suspesos (12'9%).

El curs queda desglossat de la següent manera:

Solfeig preparatori: 21 alumnes. 100% d'aprovats.

Solfeig primer curs: 6 alumnes i altres tantes bones notes.

Solfeig segon curs: 5 alumnes i cinc notes altíssimes.

Solfeig tercer curs: aquest curs va ser l'ovella negra. Dels 6 al·lots presentats només dos en sortiren bé a pesar d'haver aprovat algun la teoria i el dictat musical.

Solfeig quart curs: els nervis jugaren una mala passada a l'únic alumne. No obstant, aprovà la teoria i el dictat musical.

Piano preparatori: 3 examinands i tots aprovats.

Flauta preparatori: 1 participant i curs dins el sac.

Enhorabona! Els pocs que per diverses circumstàncies no tigueren sort, que no desesperin. Pel setembre anirà millor perquè condicions en tenen. El que manca és una mica més de serenitat.

Per celebrar-ho el propassat dia 30 de juny al Convent dels PP Franciscans, hi va haver un fi de festa colossal. Hi participaren els alumnes dins cada una de les especialitats de solfeig cantat, piano, trompeta, cant coral i la banda instrumental de vent. Va ser una funció entranyable que emocionà de bon de veres al nombrosíssim públic assistent que gaudí de tan bufarell acte. Mercès a l'Ajuntament i al director Tomeu Ginard. (Nota: per un error de paginació aquest text no va ser inclòs al número anterior)

INVASIO DES CALO

Durant aquest estiu i degut possiblement a l'estat del camí que hi condueix (molt millor respecte als anys anteriors), Es Caló s'ha vist invadit per una tropa de gent que, sobretot el cap de setmana, ho deixen fet un femer.

Tothom sap -l'Ajuntament també- que des de fa anys, una sèrie de famílies acampen en Es Caló; algunes d'elles fins i tot hi deixen les tendes durant tot l'any. Aquesta gent més o manco ha procurat que l'entorn quedàs net. Aquest estiu, no obstant, Es Caló s'ha convertit en un caramull de fems que una sèrie de persones incontrolades deixen sense cap tipus d'escripol.

Potser ha arribat l'hora de què l'Ajuntament prengui missions en aquest assumpte o bé no deixant acampar a les persones que no tenen els permisos corresponents, o bé exigint que es deixi el lloc net després de l'acampada. En aquest sentit i des de diferents indrets han arribat queixes a la nostra redacció demanant que els qui vulguin gaudir d'una acampada en Es Caló han de ser responsables del tot i que no basta tirar les bosses de fems dins una mata. Esperam que aquest racó tan bell de la nostra contrada no el facin malbé aquells que, pel simple fet d'acampar, haurien de ser sensibles davant el medi ambient.

LES FESTES D'AGOST

Cada any el Centre Cultural, amb motiu de la festa de la Mare de Déu d'agost, organitza una sèrie d'actes culturals i esportius als que hi prenen part moltíssimes persones (recordem

De La Colònia

Andreu Genovart

que per aquestes dates és quan més gent hi ha al nostre poble). Entre els actes que enguany cal destacar hi ha la tómbola que s'obrirà el dissabte dia 11 i que, com de costum, serà a benefici de la Parròquia. El dimecres, dia 15, el matí a la platja, hi haurà carreres de natació i cucanyes i el capvespre al mateix lloc un concurs de castells d'arena. A la nit, a la plaça hi haurà ball de bot obert a tothom.

ELS CANS MOLESTEN ELS VEINATS

En una ocasió, des d'aquesta corresponsalia, cridàvem l'atenció sobre els perjudicis que causaven als vianants els cans que anaven a lloure. Ara sembla que s'han intensificat les

queixes fins al punt que un grup de veïnats han dirigit una carta al batle demanant-li que posi mà dura en l'assumpte dels cans que lladren tota la nit i els qui van a lloure. Uns i altres causen perjudicis a la població. S'espera es prendran mesures per solucionar aquest problema.

SOPAR DE COMPANYYONIA DEL PARTIT POPULAR

El passat dia 20 de juliol se reuniren en torn de la taula (per això que ara s'anomenen sopars de treball) membres i simpatitzants del Partit Popular. El lloc de trobada fou el restaurant "El Pescador" i entre altres persones conegudes hi figurava el president de la C.A. Gabriel Canñellas.

Escar de Ca los Cans - Abril del 90

SUPERMERCADO FLAMA.

Avda Costa i Llobera, 39

Oferta del 4 al 18 de AGOSTO 1.990

Tel. 56 23 90

Helado 1'5 l. CAMY	295 Ptas.	Botes KAS	35 Ptas.
Aceite CARBONELL 1 l.	339 Ptas.	Vinos LUIS MEJIA 3/4	125 Ptas.
Leche AGAMA BRICK 1	77 Ptas.	Confituras HERO	169 Ptas.
Zumos HERO	149 Ptas.	Batidos OKEY 200 cc.	39 Ptas.
PEPSI COLA 2 l.	129 Ptas.		

.....y 30 ofertas más !!!

SUPERSPAR

NOTICIES

FESTES DE SANT SALVADOR
CELEBRACIONS RELIGIOSES

Dijous, dia 2 d'Agost a les 21'30 hores a la Parròquia tindrem una celebració de la penitència com a preparació per a les festes de Sant Salvador.

Dilluns, dia 6, a les 21'00 a la Parròquia, *Missa Major de la Transfiguració del Senyor*, titular del nostre temple Parroquial.

Dimarts, dia 7, a les 20'00 al Santuari de Sant Salvador - si fa bon temps a l'explanada darrera el Santuari- *Missa Major en honor de la nostra Patrona la Mare de Déu de Sant Salvador*. Predicarà en ambdues celebracions Mn. Pep Toni Guardiola Crespi, vicari d'Artà fins al juny de 1.989.

La Tómbola Parroquial restarà oberta cada vespre a partir del divendres dia 3 d'Agost

Aquesta és la renovada capelleta del Centre Social, obra que, justament amb la remodelació de les Oficines Parroquials i la construcció d'uns serveis (WC) s'inauguraren el passat diumenge 29 de Juliol

PENSAMENTS

ECOLOGIA I TURISME A LES NOSTRES ILLES
SUGGERIMENTS D'ACTUACIO PROPOSATS DES DE LA FE CRISTIANA (I)

Des de la consideració dels problemes ecològics de les nostres Illes a la llum de la fe cristiana, ens atrevim ara a oferir algunes suggerències d'actuació a quants tinguin a bé acollir-les i, en especial, als qui es consideren membres de les nostres Esglésies.

1. Des de la revisió profunda de l'home i de la societat d'avui

No es pot dir que el progrés tecnològic, industrial o social dels pobles desenvolupats sigui la causa inevitable de la degradació ecològica. La clau està en com s'entenen i es viuen avui l'existència i la societat humanes i el mateix progrés científic i tecnològic.

Creients i no creients estarem d'acord que la profunda crisi moral del nostre temps repercuteix directament i irremediablement sobre l'Ecologia.

Podem tenir les millors lleis, tot el poder coercitiu necessari per fer-les complir i tota la voluntat d'aplicar-les per part de qui correspongui. I tots els programes, plans i propòsits que es puguin imaginar en favor de l'Ecologia. Però tot serà inútil si els nostres cors i la societat que conformen són egoistes, adoradors dels doblers o del poder, violents, deshonestos... Sempre es trobaran mil camins obscurs per continuar trepitjant les persones i la natura, dues realitats íntimament relacionades.

2. Educació en la responsabilitat ecològica

Es urgent que eduquem la pròpia sensibilitat i la pròpia consciència en aquest camp, fins ara no suficientment considerat..

L'educació en els valors ecològics ha de contemplar els següents capítols:

- L'home -i la humanitat- són el centre de la Creació.

- El medi natural i el lloc d'habitatge material, social i cultural de l'home constitueixen la casa harmoniosa que la humanitat necessita.

- Serà vertader progrés el creixement integral de l'home i aquella intervenció sobre la matèria i el medi natural que respecti profundament la solidaritat humana i les lleis de la conservació ecològica.

- L'home té el deure i el dret de fruit de la natura i de posar-la al seu servei. Però mai atemptant contra el seu equilibri fonamental ni explotant-la fins a destruir-la.

- La fidelitat al que reconeixem com a projecte de Déu sobre les nostres vides, sobre la societat i sobre la natura i la fidelitat als principis d'ètica i moral impresos en la naturalesa humana serà la millor garantia de la conservació ecològica.

3. Per damunt totes les diferències, unir esforços en una responsabilitat ecològica compartida i rigorosament honesta

En tot debat ecològic i en cada esforç social per arribar a conclusions concretes en favor de la protecció ecològica, hauria de desterrar-se qualsevol plantejament egoístic (d'una persona o d'un grup), o superficial, poc rigorós o excessivament utòpic i qualsevol plantejament que incorpori prejudicis ideològics o polítics que puguin distorsionar la visió neta i exacta dels problemes i la recerca eficaç de les solucions adients.

Atesa la seva enorme transcendència pel bé comú és aquesta una d'aquelles grans qüestions que demanen un consens ample i ferm entre tots els qui ens diferenciam per les conviccions, la militància política o els interessos de grup, bé sigui econòmic, professional o de partit.

Com a Bisbes voldríem afavorir l'examen de la responsabilitat de cadascú, perquè després tots actuassin segons la pròpia consciència en el camp personal, familiar, polític, econòmic o professional que ens és propi.

(Resum del punt V de la Carta dels Bisbes de les Balears sobre "Ecologia i Turisme a les nostres Illes").

les caminadores

Són na Joana Aina Amorós, de Son Colom; na Margalida Ferrer, la seva filla; na Margalida Grau, de Sa Font Calenta; i n'Antònia Vives, Revelleta. Formen un grup que avui era incomplet perquè n'hi faltaven dues d'assídues, na Joana Aina Muntaner, Fustereta, que és a la Colònia, i na Bàrbara Alzamora, Monseriva, que no havia pogut anar-hi. Cada dia parteixen per la carretera de s'Ermita i arriben fins damunt el pont del torrent d'es Cocons. Entre anar i tornar, uns cinc quilòmetres. Cada dia surten, tant si és estiu, com si és hivern. Si plou, paraigües. Ja fa dos anys llargs que fan aquestes caminades diàries per recomanació del metge. Els agrada més l'estiu perquè a vegades s'aturen a menjar peres a Na Molles o albercocs a Sa Font Calenta. "Són més bones col·lides a l'arbre", diuen. Molts d'anys.

Fent net per les festes.- Que el coneixeu, aquest bergant? Enfilat damunt l'escala i llevant la pols a les portes del Centre. Qui ho hagués dit ara fa trenta anys! I és que els temps muden fora mida. No volia de cap manera que li tiràssim la foto, però no tenia dret a negar-s'hi: estava en via pública i el fotògraf hi era de casualitat. Si per les festes passau per allà i veis que les portes llueixen, pensau que s'han fetes netes amb suor de rector. Molts d'anys!

Receptes

Bistecs farcits

Ingredients:

Bistecs de mèn (els meus senyors els hi preferien, però també poden ser de vedella, de porc...), carn picada trempada com per fer pilotes (amb all, julivert, ceba, herbes,...), ou bullit, panxeta (o xuia amb carn), i fil avinent perquè se n'ha de menester.

Per a la salsa, ceba, tomàtiga, àpit, sal, prebe. I un ou rebutat.

Preparació:

Heu de posar els bistecs en adobo i els aplanau ben aplanats. Per farcir-los els heu d'escampar la carn picada per damunt, també dues tallades de l'ou bullit i dues trinxes de panxeta. S'enrevoltilla tot i es ferma ben fermat. Després heu de tenir la pella amb oli a punt per sofregir-ho fins que hagi agafat color, ben dauratet. Després, els treis.

Dins el mateix oli heu de fer la salsa. Hi afegiu els bistecs i ho deixau coure tot plegat. En ser cuit treis els bistecs i passau la salsa pel colador xinès. Aquí hi heu d'afegir, a la salsa, l'ou rebutat i mesclar-lo bé.

Madò Antònia Maria Torres Salas, "Cunia"

Del bistecs n'heu de fer rodanxes que col·locareu dins una plata. Després hi escampareu la salsa i ja ho tendreu a punt de servir.

Bon profit!

Notícies del C.D.Artà

Presentació

Ja es va produir la presentació, en un acte conjunt amb el C. D. Avance, de tots els equips del futbol artanenc, entre els quals el primer equip del C.D.Artà. En el partit contra el Badia la impressió que en va treure el president va ser que "si s'ho agafen amb idea, l'èxit està assegurat. Hi ha ganes i hi ha equip per aspirar a ascendir". Vegeu la crònica adjunta.

Nova il·luminació

Ja s'ha estrenat la nova il·luminació del camp amb resultats acceptables. Després dels retocs, revisió per part federativa abans de donar llicència per jugar-hi partits oficials. Prop de sis milions ha costat l'obra, sufragada per l'Ajuntament llevat d'una subvenció de 800.000 pessetes de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports.

Nou fitxatge

Tomeu Barcelona Gayà, el vilafranquer, ha fitxat pel futbol artanenc... com a metge, és clar.

Temes pendents

Sembla que el tema de la factura per material, pendent de la lliga passada, tindrà solució després de l'entrevista mantinguda entre el proveïdor, el regidor Maria i el president Sureda.

TORNEJOS DE SANT SALVADOR

C.D. Barracar, 1 - C.D. Escolar, 1

El primer partit del torneig bo. que es va jugar diumenge dia 29, ca acabar amb empat a un. Al final, 1 a causa que el torneig és triangular, es van llançar penals amb balanç favorable als manacorins.

Torneig de Benjamins: (final diumenge a les 18'30 h.)

Dia 28. Avance, 1 - Porto Cristo, 0

Dia 29. Badia. 6 - Escolar. 0

Torneig d'Infantils: (final diumenge a les 19'30 h.)

Dia 28. Avance, 10 - Porto Cristo, 2.

Dia 29. Badia. 2 - Escolar, 4.

Plantilla del C. D. Artà el dia de la presentació

Millor eliminar engronyes.

Socis

La campanya s'ha iniciat i la directiva es mostra satisfeta dels primers resultats. Diuen que ja passen els vuitanta els carnets compromesos.

C.D.Avance

La presentació conjunta de tots els

equips de futbol sembla que és prova de les bones relacions entre els dos clubs. Així hauria de ser sempre.

Altres partits

El primer equip participarà al torneig de Capdepera-Cala Ratjada que organitza l'Escolar. Els altres participants són el Juvenil del Mallorca i el Porto-Cristo. El juvenils visitaran el camp del Badia dia 14 d'agost.

Damià Serra, un dels jugadors recobrats

Crònica futbolística:

C. D. Artà, 2 - Badia Cala Millor, 4

Dia 25 de Juliol, després de la presentació dels equips, el primer equip del C.D. Artà va jugar un partit amistós contra el Badia de Cala Millor. Els visitants guanyaren i es mostraren superiors en tot moment. Així i tot la impressió que causaren els locals va ser bona. S'ha de destacar el gol de'n Guillem Massanet.

Propers partits:

Dissabte dia 4, a les 20:15 h.

ARTÀ - BARRACAR

Diumenge dia 6, a les 19:30 h.

ARTÀ - ESCOLAR

Hípiques

Començarem amb les carreres de dia 13 a Son Pardo. **Meravella**, l'egua més jove de la quadra de Can Sua, s'imposava netament als seus rivals a una velocitat de 1'31"6. L'altre jove d'aqueixa quadra, **Joiell**, va fer segon dues categories més avall, a 1'26"4. Per acabar d'enconfitar el capvespre, en **Lucas**, el gran cavall de Sa Calobra i actualment en un estat de forma increïble, guanyava la seva carrera a 1'24.

Dissabte dia 14, a Manacor, eren nou els productes trotons que participaven a la reunió i els resultats foren un tant magres si tenim en compte els pronòstics previs. Tan sols **Junita** aconseguia un discret quart lloc a 1'23"8, conduïda per na Cati Massanet, una de les seves propietàries. L'altre premi va ser per **Estivalia** que en una altra carrera, conduïda per Joan Amorós, va fer segon a 1'27. Participava en una carrera especial de productes nacionals de nou i més anys, amb 60.000 pessetes en premis. També hi corria en **Castañer**, que va fer cinquè, que és un cavall de la mateixa quadra i del qual parlarem en el número anterior.

Del divendres dia 20 a Son Pardo tan sols podem destacar el segon lloc aconseguit per **Nostro VX**, que rodà a 1'25"7.

Del dissabte 21 de juliol, a Manacor, poc a destacar, tot i la nombrosa participació artanenca. **Joiell**, cavall de l'amo en Tomeu Sua, va fer primer a 1'27"3 conduït pel nét del propietari. També hem de destacar que a la mateixa reunió reapareixia l'estrella de la quadra de Can Sua, na **Faula**, després d'una bona temporada de no participar. També podem destacar el gran fons de la modalitat de joc "quartet" que consisteix a endevinar els quatre primers d'una determinada carrera, inicialment de 1.655.000 pts i que al final sobrepassava els 2.000.000 de pessetes acumulades. Una bona temptació de cara als jugadors.

El dimarts dia 24 també es celebraren carreres a Manacor, amb resultats totalment negatius per als participants artanencs.

Dimecres, dia de Sant Jaume, carreres a Son Blai, a Muro, amb resultats brillants per a la representació artanenca.

La primera carrera la guanyà sense

dificultat na **Penyora** d'en Mateu Metler, conduïda per Julià Arnau a 1'28"6. També hi participava **Maltemp VX**, conduïda per Damià Ginard.

A la tercera hi participaren **Morellet**, conduïda per Damià Ginard, i **Mel**, per Antoni Tous. L'egua de Na Borrassa va fer segon a 1'25", amb una ajustada arribada.

A la carrera de dames hi participà na Cati Massanet amb **Junita**. Va ser una carrera accidentada, però sense desgràcies. Així i tot na **Junita** va fer un meritori segon lloc.

A la setena carrera per a nacionals I categoria participà **E. Marisol** conduïda per Damià Ginard, que va fer un bon tercer lloc.

Ja a la vuitena, victòria fàcil i brillant de **Quick Lui**, que en mans d'en Damià

Ginard rodà a 1'21"6. Chapeau per al cavall de Bodyface Center, que avui ocupa la nostra secció de cracks.

Les carreres de dia sis

Dilluns dia sis d'agost, dia de la festa, a l'hipòdrom de Son Catiu hi haurà les tradicionals carreres de Sant Salvador. Segons hem pogut saber hi correran la majoria de cavalls artanencs entre molts d'altres de forans. Pareix que hi ha fusta per realitzar unes autèntiques carreres de luxe si, com en altres anys, no fallen els participants. Des d'aquí volem donar l'enhorabona a la directiva del Club Hípic per haver estat capaç d'elaborar un programa així amb els escassos mitjans econòmics de què disposa. Enhorabona i que tot surti d'allò més bé!

Chaude Fontaine II

Els cracks artanencs

Vegeu en Quick Lui sostengut per Pere Miquel Vaquer Palomar.

Quick Lui. - És l'únic cavall en actiu de la plantilla artanenca que ha nascut fora de l'estat espanyol. En **Quick Lui** va néixer a França el 1982, fill d'Ejakival i de Bride Elle, per tant, vists i estudiats els seus orígens, s'ha de pensar en un excel·lent producte per a possible semental ja que per dins les seves venes corren les millors sangs franceses, com **Herjacques**, **Fandango**, etc., autèntics "chef de race" del país veí.

La seva trajectòria esportiva a Mallorca va començar amb el famós primer lloc aconseguit per **Quick Lui** a Son Pardo, conduït per Pere Miquel Vaquer, Rai, a una carrera d'aprenents debutants i de la qual donarem notícia a **Bellpuig**. Des d'aleshores els seus èxits han estat nombrosos tant a Son Pardo, com a Manacor, Artà o Muro on ha aconseguit el darrer, com podeu llegir a la crònica adjunta. S'han de destacar, com a virtuts, la seva manejabilitat i seguretat. **Quick Lui**, des que és a Mallorca, ha estat conduït per Julià Arnau, Damià Ginard, Gaspar Rayó i Toni Sancho, els seus preparadors, i per Pere Miquel Vaquer, com hem dit.

Quick Lui ja ha aconseguit realitzar carreres per sota de 1'21", així que podem donar l'enhorabona a la quadra Bodyface Center per aquesta encertada importació.

Chaude Fontaine II

Les festes patronals s'atraquen a la carrera. Un telegramma signat de fresc pel president, fa sabent que les d'enguany seran ben igual que les del poble del nostre amic de la península ibèrica. O sia, "lo nunca visto de lo visto, que por visto y por lo visto, jamás se ha visto, visto que las cosas que no se han visto, nada tienen que ver con lo visto, puesto que de lo visto, sólo falta por ver las calles y plazas del pueblo barrer". El comunicat, en forma de llunari, del gabinet psico-tècnic-prodisseny-un-poc-estrany ens anuncia, pam més pam manco, que siguem bons al-lotets i bones al-lotetes, al temps que aprofital'avinentesa per assabentar-nos el dret i tort que mos empara i posa a redossa pel fet de ser comuners de la gran comuna artanenca. Però nosaltres som un quern tancats de mollera. Ara no destriam ni col·legim si això de **gran comuna** fa referència a Sa Comuna de Petra, a sa comuna d'acampada, a sa comuna tântrica, a sa comuna catequèsica d'acampada, a sa comuna fava-parada, a sa comuna comunal des lloc comú (excusat provist de bací i guiem i cadena quantra-embossos), a sa comuna comunista o bé a sa comuna papirologica independent de s'illa des Porros. Sigui la que sigui, ja nedam. Per això volem dir-ho perquè tenim diguera: Senyors calvaris, perdó, clavaris de les fetes patronals, estimats regidors en nostron pare Sant Francesc. Dolça Catalunya, volem dir dolça Cap de Cultura, siau qui sou, siau benvinguts i siau prudents. Esperam que prengueu llum de Na Pastor'a i del seu marit el sen Nofre Descalç. La senyora Pastor'a, després d'estalviar durant vuitanta anys a Sa Seva, Sa Bural i Sa de Messions, per poder comprar unes sabates a l'amo en Nofret, quan havé aconseguit el remanent necessari, interessos inclosos, els diners ja no foren de curs legal i en Nofret Descalç tornà romandre sense espartenyas. Que el Déu Omnipotent, infinit en la seva grandesa i sabiduria, misericordiós dins l'apartat de les misericòrdia psico-tropical i pedagògica, es digni vessar per sobre tan privilegiades testes (alerta ordinador, hem dit **testes**, no **tests**) el sagrat i abundos corn de s'alicorn de Ses Planetes de S'Arracó, antany inútilment cercat pel pare Rafel Ginard Bauçà. Amb lo cap llacorat llacorareu les idees del benestar i una planta endèmica que mai

Xerrim-Xerram

mor: és espinosa, perenne i ramificada amb facultats de murgonar i multiplicar-se i que és coneguda com a "Proletària Pagaelpatus"

Es ben hora que el **Ministeri de Cultura** prengui en sèrio la creació d'una nova assignatura universitària. Ens referim a la "Merdacanusmania". Aquest camp d'estudis ofereix unes possibilitats científiques insospitables. Solsament per classificar colors i tamanys hi ha una tasca gegantina. Perquè el que fins ara es tenia per cert, ha resultat ser una mínima part de la realitat. Aquell adagi que diu "Segons es bou, sa trava" és un vertader pegat foradat. Una mentida com es puig d'en Xoroi. Si ara fa dos anys la "merdacanusmania" hagués estat consolidada, de segur que la diarrea d'en Perico Delgado hauria tengut solució. Aposta s'ha de posar fil a l'agulla merdacanera. Mira que perdre tot un Tour per mor d'un es inoportunes caguetes! si el que es tracta és d'anar restret, nosaltres brindam i oferim gratuïtament els laboratoris d'Es Collet i Na Caragol. Per allà hi campa un canet roig que just davall sa cova hi té una fabrica automàtica d'olives, i no pansides, sinó d'aquelles com un pinyol de pruna japonesa. I ara preguntam: què és el més important del magatzem? El gènere que entra o el que surt?

Precisament el dia 24 de juliol vàrem topar en Joan Forteza, universalment conegut com en Joan Fontaner. Aquest puput esperonat és a parts iguals amic d'en Mendoza i enemic d'en Solchaga. Amb el primer ha signat un acord sense acolliment a l'article 1006, en el qual es contempla la condició sine quae non i sine die, que en Joan es compromet a construir i muntar de blanc immaculat tota la parafernàlia dels muntatges pro-

pis de la fontaneria (males llengües viperines ens han insinuat si en Toni Manyà fa el mateix amb en Nuñez, via satèl·lit en Joan Gaspart, per consolidar el blau magrana). De sobte, vérem que en Joan portava un furgó nou. "Uep, uep, uep, Joan! Se vou que tu robes sa pell en en Solchaga!". "Escolta, plomissó d'olivera, i no li rob sa seva dona perquè no puc!". I què es pot contestar després d'una andanada d'aquestes? Res, seguir treballant, ara, que no hi hagi ningú que mos digui que en Mendoza l'hagi elegit president de la secció econòmica del Madrid. Perquè, si en Joan, com a directiu, avalava el quinze per cent del pressupost del realíssim, seria una pillastre reverendíssim. A lo millor, el taverner còsmic abocasucs ferrutxer estacat a una llegua de s'hort de s'estacada, faria societat amb ell, i en cas que no la fes, des d'aquí i ara mateix al poeta engabiad el proclamam almirall de primer grau i desxifrador bitacòric de la nau blanca (gràcies per la publicitat gratuïta pagada amb diners matalassers). Ara bé, moltes mosques maten un ase i mil pecats no en fan un de gros. Vosaltres seguïu que llum no vos ne manca. No obstant, si un dia de jubileu sentiu bramar una somera, no faceu com aquell ministretxo d'agricultura el qual passejant de visita oficial per foravila, a vint passes d'ell bramulà un brau. Sorprès per la potència descomunal del volum bramulós, exclamà: "Que hi ha canta de potent aquest tudó!". Ai si per dinar n'hi treuen un de farcit i l'hagués hagut de començar pes cap!

ENDEVINETA de Pere Xim

Solució a la darrera publicada:
"Sa doma d'un trotó"

Costa molt de preparar
per tenir-la acabada
ses que fan a dins Artà
bé les se poden mirar
tenin l'èxit assegurada
no mai ha de fracassar
una cosa ben acabada.

Solució al proper número